

T.C.
Bahçeşehir Üniversitesi

**ÜNİVERSİTE ÖĞRETİM ELEMANLARININ
E-ÖĞRENMEYE YÖNELİK HAZIR BULUNUŞLULUK
DÜZEYLERİ**

Yüksek Lisans Tezi

ÇETİN CEM BÜKÜCÜ

İstanbul, 2010

T.C.
Bahçeşehir Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Bilgi Teknolojileri Programı

**ÜNİVERSİTE ÖĞRETİM ELEMANLARININ E-
ÖĞRENMEYE YÖNELİK HAZIR BULUNUŞLULUK
DÜZEYLERİ**

Yüksek Lisans Tezi

ÇETİN CEM BÜKÜCÜ

Tez Danışmanı : Doç. Dr. Hüseyin UZUNBOYLU

İstanbul, 2010

T.C.
BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BİLGİ TEKNOLOJİLERİ PROGRAMI

Tezin Başlığı : Üniversite Öğretim Elemanlarının E-Öğrenmeye
Yönelik Hazır Bulunuşluluk Düzeyleri
Öğrencinin Adı Soyadı : Çetin Cem BÜKÜCÜ
Tez Savunma Tarihi : 14.01.2010

Yrd. Doç. Dr. Tunç Bozbura
Enstitü Müdür Vekili

Bu Tez tarafımızca okunmuş, nitelik ve içerik açısından bir Yüksek Lisans tezi olarak yeterli görülmüş ve kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

İmzalar

Unvanı, Adı ve SOYADI

Doç. Dr. Hüseyin UZUNBOYLU (Tez Danışmanı)

Doç. Dr. Adem KARAHOCA

Yrd. Doç. Dr. Özge HACİFAZLIOĞLU

T.C
BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ
The Graduate School of Natural and Applied Sciences
Program Name

Title of the Master's Thesis : Üniversite Öğretim Elemanlarının
E-Öğrenmeye Yönelik Hazır Bulunuşluluk
Düzeyleri

Name/Last Name of the Student : Çetin Cem BÜKÜCÜ
Date of Thesis Defense : 14.01.2010

The thesis has been approved by the Graduate School of Natural and Applied Sciences.

Signature

Yrd. Doç. Dr. Tunç Bozbura
Acting Director

This is to certify that we have read this thesis and that we find it fully adequate in scope, quality and content, as a thesis for the degree of Master of Science.

Doç. Dr. Hüseyin UZUNBOYLU (Tez Danışmanı)

Doç. Dr. Adem KARAHOCA

Yrd. Doç. Dr. Özge HACİFAZLIOĞLU

-

ÖZET

ÜNİVERSİTE ÖĞRETİM ELEMANLARININ E-ÖĞRENMEYE YÖNELİK HAZIR BULUNUŞLULUK DÜZEYLERİ BÜKÜCÜ, Çetin Cem

Bilgi Teknolojileri Yüksek Lisans Programı
Tez Danışmanı: Doç. Dr. Hüseyin UZUNBOYLU

OCAK 2010, 83 sayfa

Bu araştırmada, mesleki gelişim amacıyla yürütülen eğitim çalışmalarında e-öğrenme yöntemlerinin kullanılması ve e-öğrenmenin meslek eğitimine sunduğu fırsatlar Öğretim üyeleri ve yardımcı öğretim görevlileri açısından ele alınmıştır.

Günümüzde bilginin sahip olduğu önem ve öğrenene sağladığı katma değer, sürekli mesleki gelişim ve yaşam boyu öğrenme kavramlarını gündeme getirmiştir. Mesleki gelişim bilgiye dayalı profesyonel meslekleri birincil olarak etkilemektedir. Ülkemizde yaşanan Avrupa Birliğine uyum süreci nedeniyle yenilikler ve düzenlemeler getirilmesi ve yapılan düzenlemelerin öğretilmesi de meslek içi eğitim projelerine hız vermiştir.

Üniversitelerin bilgiye dayalı bir sistemin içerisinde öğrenci yetiştirmeyi sürdürmesi ve temsil ettikleri kitlenin büyüklüğü nedeniyle araştırmada; Öğretim üyeleri ve yardımcı öğretim görevlilerinin bilgi teknolojilerini kullanma durumları ve e-öğrenmeye yönelik görüşleri değerlendirilmiştir.

Öğretim üyeleri ve yardımcı öğretim görevlilerinin e-öğrenme çalışmalarına yönelik tutumlarının, bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanma kabiliyet ve alışkanlıklarının ölçülmesi amacıyla, düzenlenen çevrimiçi anket e-posta, internet üzerinden ve yüz yüze görüşmek gibi metotlarla kendilerine gönderilmiş ve görüşlerine başvurulmuştur.

Anket sonuçları SPSS ve Excel 2003 programları kullanılarak değerlendirilmiştir. Anket analizinde uzman görüşüne başvurulmuştur.

Analiz bulguları; Öğretim üyeleri ve yardımcı öğretim görevlilerinin e-öğrenme konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları, bilgi ve iletişim teknolojilerinden yararlandıkları, e-öğrenme yöntemleri ile eğitim verilmesine karşı oldukları, mesleki ve kişisel gelişim eğitimlerinde e-öğrenme yöntemlerinin kullanılabilir olduğunu düşündükleri ve e-öğrenme ile verilecek bir meslek içi eğitime katılmayı olumlu karşıladıkları yönünde görüş bildirdiklerini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler : Uzaktan Eğitim, Üniversitelerde Uzaktan Eğitim, E-Öğrenme, Meslek İçi Eğitim, Bilgi Ve İletişim Teknolojileri, Amasya Üniversitesi Öğretim Görevlileri Uzaktan Eğitim.

ABSTRACT

E-LEARNING

Bukucu, Çetin Cem

Bahçeşehir University The

Graduate School of Natural and Applied Sciences Technologies Master of Science
Program

Thesis Advisor: Associate Professor, Hüseyin UZUNBOYLU

January, 2010

e-Learning is an umbrella term that describes learning done at a computer, usually connected to a network, giving us the opportunity to learn almost anytime, anywhere.

e-Learning is not unlike any other form of education - and it is widely accepted that e-Learning can be as rich and as valuable as the classroom experience or even more so. With its unique features e-Learning is an experience that leads to comprehension and mastery of new skills and knowledge, just like its traditional counterpart.

Instructional Design for e-Learning has been perfected and refined over many years using established teaching principles, with many benefits to students. As a result colleges, universities, businesses, and organizations worldwide now offer their students fully accredited online degree, vocational, and continuing education programs in abundance.

Some other terms frequently interchanged with e-Learning include:

- online learning
- online education
- distance education
- distance learning
- technology-based training
- web-based training

e-Learning is a broad term used to describe learning done at a computer.

Keywords: E-learning, Amasya University, information and communication tech.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	5
ABSTRACT	7
İÇİNDEKİLER	8
ŞEKİLLER LİSTESİ	11
TABLolar LİSTESİ	12
KISALTMALAR	13
1. GİRİŞ	14
2. EĞİTİM	16
2.1. EĞİTİMİN TANIMI	16
2.2. EĞİTİM BİLİMİ	18
2.3. EĞİTİM ÇEŞİTLERİ	18
2.3.1. Formal Eğitim	18
2.3.2. İnfomal Eğitim	19
2.4. ÖĞRETİMİN TANIMI	20
2.5. ÖĞRENME KAVRAMI	20
2.6. ÖĞRENME İHTİYACI	21
2.7. EĞİTİM YÖNTEMLERİ	22
2.7.1. Geleneksel (Klasik) Eğitim Yaklaşımları	22
2.7.2. Teknoloji Destekli Eğitim Yaklaşımları	24
3. E-ÖĞRENME	27
3.1. KAVRAMLAR	27
3.1.1. Uzaktan Eğitim	27
3.1.2. Uzaktan Öğrenme	28
3.1.3. Açık Eğitim	28
3.1.4. Açık Öğrenme	28
3.1.5. Web Tabanlı Uzaktan Öğretim	28
3.1.6. Karma / Harmanlanmış (Blended) Eğitim	28
3.1.7. Çevrimiçi (Online) Öğrenme	29
3.1.8. Eş Zamanlı (Senkron) Uzaktan Eğitim	29
3.1.9. Farklı Zamanlı (Asenkron) Uzaktan Eğitim	29
3.2. UZAKTAN ÖĞRETİM	29
3.2.1. Uzaktan Öğretimin Tarihçesi	29
3.3. E-ÖĞRENMENİN TANIMI	31
3.4. E-ÖĞRETİMİN AMAÇLARI	33
3.5. E-ÖĞRENMENİN FAYDALARI	33
3.6. E-ÖĞRENMENİN SAKINCALARI	34
3.7. E-ÖĞRENME İLE SUNULABİLECEK DERS İÇERİKLERİ	34
3.8. ÜLKEMİZDE E-ÖĞRENME UYGULAMALARI	36
3.8.1. İlköğretim ve Ortaöğretimde E-Öğrenme Uygulamaları	36

3.8.2.	Yükseköğretimde E-Öğrenme Uygulamaları.....	38
3.8.3.	Meslek İçi Eğitim Çalışmalarında E-Öğrenme Uygulamaları	39
3.9.	E-ÖĞRENME ORTAMLARI.....	42
3.9.1.	Web tabanlı öğrenme,	42
3.9.2.	Sanal sınıflar,	42
3.9.3.	İşbirlikçi yazılımlar,	42
3.9.4.	İnternet üzerinden içerik paylaşımı,	42
3.9.5.	Dahili web (intranet) / harici web (extranet),	42
3.9.6.	Ses ve görüntü kayıtları,	42
3.9.7.	Uydu yayını,	42
3.9.8.	Etkileşimli televizyon,	42
3.9.9.	Çoklu ortam (multimedia) CD-ROM' ları	42
3.9.10.	Web siteleri ve web 2.0 toplulukları,	42
4.	YÖNTEM.....	43
4.1.	ARAŞTIRMA KONUSU VE AMACI.....	43
4.2.	VERİ TOPLAMA YÖNTEMİ	44
4.3.	ARAŞTIRMANIN ÇALIŞMA GRUBU VE SINIRLILIKLARI	44
4.4.	ARAŞTIRMANIN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	45
5.	BULGULAR.....	45
6.1.	GÖRÜŞ BİLDİRİLENLERİN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ	45
6.1.1.	Cinsiyet Dağılımı.....	45
6.1.2.	Yaş Dağılımı.....	46
6.1.3.	Mesleki Kıdemleri	47
6.1.4.	Aldıkları Bilgisayar Eğitimleri	48
6.1.5.	Günlük Bilgisayar Kullanım Süreleri	49
6.1.6.	Kullanılan Bilgisayar Uygulamalarının Dağılımı.....	50
6.1.7.	İnternete Bağlanma Olanakları.....	51
6.2.	ÖĞRETİM GÖREVLİLERİNİN MESLEK İÇİ EĞİTİME YÖNELİK GÖRÜŞLERİ.....	53
6.2.1.	e-Öğrenme Bilgileri	53
6.2.2.	Eğitimini Almak İstedikleri Hizmet İçi Eğitim Konuları	54
6.2.3.	e-Öğrenme İle Kullanılabilecek İletişim Araçları	55
6.2.4.	Mesleki Gelişim Eğitimi e-Öğrenme İle Verilebilecek Meslekler	56
6.2.5.	E-Öğrenme Ortamında Verilecek Mesleki Gelişim Eğitimlerine Katılım Hakkında Görüşleri	57
6.3.	ÖĞRETİM GÖREVLİLERİNİN E-ÖĞRENMEYE YÖNELİK GÖRÜŞLERİ.....	58
7.	SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	69
7.1.	SONUÇ.....	69
7.2.	ÖNERİLER.....	73
	KAYNAKÇA	75
	EKLER.....	HATA! YER İŞARETİ TANIMLANMAMIŞ.

EK:1 ANKET	77
ÖZGEÇMİŞ.....	77

ŞEKİLLER LİSTESİ

ŞEKİL 2.1 BİLİŞİM SEKTÖRÜ VERİLERİNİN YILLARA GÖRE SEYRİ (TÜİK, REKLAMCILAR DERNEĞİ, POINT-TOPIC).....	25
ŞEKİL 4.1 MESLEKİ SÜREKLİ EĞİTİMİN AMACI.....	
ŞEKİL 5.1 GÖRÜŞ BİLDİRENLERİN CİNSİYETLERİNİN DAĞILIMI.....	46
ŞEKİL 5.2 GÖRÜŞ BİLDİRENLERİN YAŞ DAĞILIMI.....	47
ŞEKİL 5.3 GÖRÜŞ BİLDİREN ÖĞRETİM GÖREVLİLERİNİN MESLEKİ KIDEMLERİNİN DAĞILIMI.....	48
ŞEKİL 5.4 GÖRÜŞ BİLDİREN ÖĞRETİM GÖREVLİLERİNİN BİLGİSAYAR EĞİTİMİ DAĞILIMI.....	49
ŞEKİL 5.5 GÖRÜŞ BİLDİRENLERİN GÜNLÜK BİLGİSAYAR KULLANIM SAATI.....	50
ŞEKİL 5.6 BİLGİSAYAR KULLANIMLARININ UYGULAMALARA DAĞILIMI.....	51
ŞEKİL 5.7 GÖRÜŞ BİLDİRENLERİN İNTERNETE BAĞLANMA OLANAKLARININ KİŞİLERE DAĞILIMI.....	52
ŞEKİL 5.8 GÖRÜŞ BİLDİRENLERİN E-ÖĞRENME HAKKINDA BİLGİSİ.....	53
ŞEKİL 5.9 GÖRÜŞ BİLDİRENLERİN VERİLMESİNİ TERCİH EDECEKLERİ EĞİTİM KONULARININ KİŞİLERE DAĞILIMI.....	55
ŞEKİL 5.10 E- ÖĞRENMEDE KULLANILABİLECEK İLETİŞİM ARAÇLARININ KİŞİLERE GÖRE DAĞILIMI.....	56
ŞEKİL 5.11 E-ÖĞRENME İLE VERİLEBİLECEĞİ YÖNÜNDE GÖRÜŞ BİLDİRİLEN MESLEKLERİN DAĞILIMI.....	57
ŞEKİL 5.12 E-ÖĞRENME EĞİTİMİ ALMAK KONUSUNDA GÖRÜŞ BİLDİRENLERİN DAĞILIMI.....	58
ŞEKİL 5.13 “Q12-1- E-ÖĞRENME İLE EĞİTİM ÇOK ÇAĞDAŞ BİR YÖNTEMDİR” İFADESİNİN YORUMLARI.....	59
ŞEKİL 5.14 “Q12-2- E-ÖĞRENME İLE EĞİTİM GELENEKSEL EĞİTİM YÖNTEMLERİ KADAR ETKİLİDİR.” İFADESİNİN YORUMLARI.....	60
ŞEKİL 5.15 “Q12-3- E-ÖĞRENME İLE EĞİTİM İÇİN HARCANAN EMEK VE ZAMANA ACIYORUM” İFADESİNİN YORUMLARI.....	61
ŞEKİL 5.16 “Q12-4- E-ÖĞRENME İLE EĞİTİM PROGRAMLARINI TİCARİ BULUYORUM” İFADESİNİN YORUMLARI.....	62
ŞEKİL 5.17 “Q12-5- E-ÖĞRENME İLE ALINAN DİPLOMALARI SAYGIN BULMUYORUM.” İFADESİNİN YORUMLARI.....	63
ŞEKİL 5.18 “Q12-6- ETİK İLKELERİN E-ÖĞRENME İLE EĞİTİMDE DAHA UYGULANABİLİR OLDUĞUNU DÜŞÜNÜYORUM.” İFADESİNİN YORUMLARI.....	64
ŞEKİL 5.19 “Q12-7- E-ÖĞRENME EĞİTİMDE FIRSAT EŞİTLİĞİ SAĞLAYABİLİR.” İFADESİNİN YORUMLARI.....	65
ŞEKİL 5.20 “Q12-8- E-ÖĞRENME İLE EĞİTİM GELİŞEN TEKNOLOJİLERİN ÖĞRENİMİNİ KOLAYLAŞTIRIR.” İFADESİNİN YORUMLARI.....	66
ŞEKİL 5.21 “Q12-9- E-ÖĞRENME İLE EĞİTİMİN SADECE ÜNİVERSİTELERDE UYGULANABİLECEĞİNİ DÜŞÜNÜYORUM.” İFADESİNİN YORUMLARI.....	67
ŞEKİL 5.22 “Q12-10- E-ÖĞRENME İLE MESLEK İÇİ EĞİTİM VERİLEBİLECEĞİNİ DÜŞÜNÜYORUM.” İFADESİNİN YORUMLARI.....	68

TABLolar LİSTESİ

TABLO 2.1 GELENEKSEL EĞİTİM SİSTEMİ VE ÇAĞDAŞ EĞİTİM SİSTEMİ DİSİPLİN ANLAYIŞLARININ KARŞILAŞTIRILMASI.....	23
TABLO 2.2: EĞİTİMDE GELECEĞE YÖNELİK GEREKSİNİMLER.....	24
TABLO 3.1 UZAKTAN EĞİTİMİN TARİHSEL GELİŞİMİ (ÜLKER AYYILDIZ, GÜNLÜK VE ERBEY, 2006)	30
TABLO 6.1 GÖRÜŞ BİLDİRENLERİN CİNSİYETLERİNİN DAĞILIMI	45
TABLO 6.2 GÖRÜŞ BİLDİRENLERİN YAŞ DAĞILIMI	46
TABLO 6.3 GÖRÜŞ BİLDİREN ÖĞRETİM GÖREVLİLERİNİN MESLEKİ KIDEMLERİNİN DAĞILIMI.....	47
TABLO 6.4 GÖRÜŞ BİLDİREN ÖĞRETİM GÖREVLİLERİNİN BİLGİSAYAR EĞİTİMİ DAĞILIMI.....	48
TABLO 6.5 GÖRÜŞ BİLDİRENLERİN BİLGİSAYAR KULLANIM SAATI.....	49
TABLO 6.6 KULLANILAN BİLGİSAYAR UYGULAMALARININ DAĞILIMI	50
TABLO 6.7 İNTERNETE BAĞLANMA OLANAKLARININ DAĞILIMI.....	51
TABLO 6.8 GÖRÜŞ BİLDİRENLERİN E-ÖĞRENME HAKKINDA BİLGİSİ	53
TABLO 6.9 VERİLMESİNİ TERCİH EDECEKLERİ EĞİTİM KONULARININ DAĞILIMI	54
TABLO 6.10 E-ÖĞRENMEDE KULLANILABİLİR İLETİŞİM ARAÇLARI.....	55
TABLO 6.11 E-ÖĞRENME İLE VERİLEBİLECEĞİ YÖNÜNDE GÖRÜŞ BİLDİRİLEN MESLEKLERİN DAĞILIMI	56
TABLO 6.12 E-ÖĞRENME EĞİTİMİ ALMAK KONUSUNDA GÖRÜŞ BİLDİRENLERİN DAĞILIMI.....	58
TABLO 6.13 FREKANS TABLOSU Q12-1	58
TABLO 6.14 FREKANS TABLOSU Q12-2	59
TABLO 6.15 FREKANS TABLOSU Q13-3	60
TABLO 6.16 FREKANS TABLOSU Q12-4	61
TABLO 6.17 FREKANS TABLOSU Q12-5	62
TABLO 6.18 FREKANS TABLOSU Q12-6	63
TABLO 6.19 FREKANS TABLOSU Q12-7	64
TABLO 6.20 FREKANS TABLOSU Q12-8	65
TABLO 6.21 FREKANS TABLOSU Q12-9	66
TABLO 6.22 FREKANS TABLOSU Q12-10	67

KISALTMALAR

a.g.e.	:	Adı geçen eser
a.g.s.e.	:	Adı geçen son eser
y.a.g.e.	:	Yukarıda adı geçen eser
a.g.m.	:	Adı geçen makale
a.g.t.	:	Adı geçen tez
s./ss.	:	Sayfa / Sayfalar
www	:	World wide web
a.e.	:	Aynı eser
Bkz.	:	Bakınız
TDK	:	Türk Dil Kurumu
v.b.	:	Ve benzerleri
SEM	:	Staj Eğitim Merkezi
TESMER	:	TÜRMOB Temel Eğitim ve Staj Merkezi
LMS/ÖYS Sistemi	:	Learning Management System /Öğrenme Yönetim
TBV	:	Türkiye Bilişim Vakfı
TV/tv	:	Televizyon
e-USE	:	Elektronik Uzaktan Sürekli Eğitim Projesinin Kısa Adı

1. GİRİŞ

Bilgi; günümüz dünyasının en önemli değeri haline gelmiş ve yaşadığımız çağa adını vermiştir. Bilgiye sahip olan kişilerin, iş dünyasında rekabet gücü kazanması, bireylerin öğrenme isteklerini ve eğitim taleplerini arttırmıştır.

Bilginin kazandığı değer, kişilerin eğitim ihtiyaçlarını arttırmakta, yaşam boyu öğrenme kavramı yaygınlaşmakta ve sürekli eğitim talepleri artmaktadır. Sürekli eğitim çalışmaları, kişisel ve mesleki gelişim ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik olarak; üniversiteler, meslek odaları, mesleki birlikler ve dernekler v.b. kuruluşlar tarafından sürdürülmektedir.

E-Öğrenme yöntemleri ile; bilgisayar, internet ve mobil iletişim teknolojilerinin maliyetlerinin ucuzlaması ve yaygınlaşmasıyla birlikte daha çok kişiye, daha hızlı ve daha kolay bilgi paylaşımı imkanı sunulmaktadır. E-Öğrenme, mesleki faaliyetlerini sürdüren kişileri, fiziksel bir sınıf ortamında bir araya getirerek eğitim verme zorluklarını ortadan kaldırarak, zaman ve mekandan bağımsız eğitim seçenekleriyle önemli bir fırsata dönüştürmüştür.

Türkiye’de mevzuat, yasalarda değişiklik yapan yeni yasaların yayınlanmasıyla sıkça değiştirilmekte, yayımlanan tebliğler, iç genelgeler ve sirkülerlerle uygulamada yenilikler ve değişiklikler gündeme gelmektedir. Mevzuatta yapılan değişikliklerden öğretim görevlileri ve serbest muhasebeci mali müşavirler direkt etkilenen meslek gruplarındandır.

Bu araştırmanın amacı; üniversite öğretim görevlilerinin sahip olmaları gereken bilgide meydana gelen sürekli değişiklikleri takip etmek ve eğitim-öğretim süreçlerinde e-Öğrenme yöntemlerinin kullanılabilirliğinin ve e-Öğrenme hakkında bilgi ve tutumlarının belirlenmesini sağlamaktır.

Bu araştırma için gerekli veriler, e-Öğrenme çalışması konusunda hazırlanan bir anketin öğretim görevlilerine uygulanması yöntemiyle elde edilmiştir. Araştırmada, e-Öğrenme yöntemleri üzerine yoğunlaşıldığından; anketin e-posta yoluyla internet üzerinden çevrimiçi uygulanması ve bilgisayar ortamında değerlendirilmesi uygun görülmüştür.

Öğretim görevlilerinin mesleki gelişim eğitimi ihtiyaçlarının belirlenmesi ve mesleki faaliyetlerine ara vermeden, mesleki gelişim eğitimi alabilmelerinde e-Öğrenme yöntemlerinin sunduğu fırsatlar üzerinde durulmuştur.

2. EĞİTİM

Eğitim, bir bireyin yaşamı boyunca devam eden sosyal ve kültürel gelişim sürecidir. Öğretim ise; bireyin planlı ve programlı olarak kazanılması istenilen bilgi, beceri ve değerleri edinme süreci olarak tanımlanabilir.

Bu iki kavramın anlamları çoğu zaman karıştırılmakta ve sözcüklerden biri diğeri yerine kullanılabilir.

Varış (1985) tarafından eğitim ve öğretim kavramları arasındaki fark aşağıdaki şekilde ifade edilmiştir. ;

“Bu iki sözcük çoğu zaman yanlış olarak birbirleri yerine kullanılmakta ve anlamları birbirine karıştırılmaktadır. Oysa bireyin yaşam boyu süren eğitiminin; okulda, planlı ve programlı olarak yürütülen kısmı bireyin öğretimini oluşturur. Bu, birey açısından dile getirildiğinde öğrenim olur. Bireyin öğrenimi ... yıl sürdü gibi. Bu açıdan yaklaşıldığında öğretim, genişliği olan eğitim kavramının alt kesimlerinden biridir. Başka bir deyimle eğitimin içeriğinin bu dilimi, önemli dilimdir. Önemlidir; zira öğretim sağlamak için devlet büyük parasal yatırım yapmakta, birey yaşamının önemli çağlarını öğretimde geçirmekte ve sonuç olarak topluma katkıda bulunacak psikolojik, sosyal ve ekonomik güvencesi olan kişilerin yetişmesi beklenmektedir.” (Alakoç 2001 içinde)

2.1. EĞİTİMİN TANIMI

Eğitim kavramı;

Eğitim : (isim) 1- Çocukların ve gençlerin toplum yaşayışında yerlerini almaları için gerekli bilgi, beceri ve anlayışları elde etmelerine, kişiliklerini geliştirmelerine okul içinde veya dışında, doğrudan veya dolaylı yardım etme, terbiye.

2- Eğitim bilimi. (Türk Dil Kurumu 2007, *Güncel Türkçe Sözlük*, www.tdk.org.tr, [01.05.2009])

Eğitim İng. education Alm. Erziehung Fr. éducation

İlkelerde çocukların ilerde yapacakları işleri, görevleri, davranış biçimleriyle ilgili olarak onların erginlik çağına girinceye dek aileleri, akrabaları ve toplumun yaşlı üyelerince geleneklere uygun biçimde eğitilmeleri, yetiştirilmeleri. (Türk Dil Kurumu 1973 BSTS / Budunbilim Terimleri Sözlüğü)

Eğitim İng. education Osm. terbiye Fr. éducation

1-Yeni kuşakların, toplum yaşayışında yerlerini almak için hazırlanırken, gerekli bilgi, beceri ve anlayışlar elde etmelerine ve kişiliklerini geliştirmelerine yardım etme etkinliği. 2- Önceden saptanmış amaçlara göre insanların davranışlarında belli gelişmeler sağlamaya yarayan planlı etkiler dizgesi. 3- Belli bir konuda, bir bilgi ya da bilim dalında yetiştirme ve geliştirme. 4- Her kuşağa, geçmişin bilgi ve deneylerini

düzenli bir biçimde aktarma ya da kazandırma işi. 5- Eğitim ruhbilimi, eğitim felsefesi, eğitim tarihi, öğretim programları, özel ve genel öğretim yöntemleri, öğretim teknikleri, yönetim, denetim vb. eğitim ve öğretim alanlarını kapsamak üzere öğretmen, yönetici ve eğitim uzmanı yetiştirmek amacıyla ilgililer için düzenlenen bütün kurslara ve bu kurslarla ilgili bilimsel çalışmalara verilen genel ad. 6- Eğitim. (Türk Dil Kurumu 1974 BSTS / Eğitim Terimleri Sözlüğü)

Eğitim İng. education Osm. maarif Fr. éducation

Toplumun genç üyelerinin varolan ekine yetişkin üyelerce bilinçli, amaçlı ve düzenli biçimde hazırlanması süreci. (Türk Dil Kurumu 1975 BSTS / Toplumbilim Terimleri)

Eğitim İng. education Osm. terbiye Alm. Erziehung Fr. education

1- (Geniş anlamda) İnsanın yeteneklerinin, özellikle ahlâk yetilerinin geliştirilmesi için ona yön ve biçim verilmesi; bu yolda yapılan bilinçli ya da bilinçsiz etkilerin tümü. 2- (Dar anlamda) İnsan gelişiminin düzenli, bilinçli olarak yönetilişi ve etkilenişi. (Türk Dil Kurumu 1975 BSTS / Felsefe Terimleri Sözlüğü)

olarak tanımlanmıştır.

Alakoç (2001) doktora tezi çalışmasında eğitimin çeşitli tanımlarını aşağıda verildiği gibi derlemiştir.

“Eğitim literatüründe eğitimin tanımı değişik şekillerde yapılmaktadır.

Eğitim ;

- Geniş anlamda, bireylerin toplumun standartlarını, inançlarını ve yaşama yollarını kazanmasında etkili olan tüm sosyal süreçlerdir. (Smith, Stanley and Shores, 1957)

- Kişinin yaşadığı toplum içinde değeri olan, yetenek, tutum ve diğer davranış biçimlerini geliştirdiği süreçlerin tümüdür. (Good, 1959)

- Seçilmiş ve kontrollü bir çevrenin (özellikle okulun) etkisi altında sosyal yeterlik ve optimum bireysel gelişmeyi sağlayan sosyal bir süreçtir. (Poody, 1959)

- Eğitim, önceden saptanmış esaslara göre insanların davranışlarında belli gelişmeler sağlamaya yarayan planlı etkiler dizgesidir. (Oğuzkan, 1959)

- Eğitim, bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir. (Ertürk, 1972) (Fidan ve Erden, 1986 içinde)”

İlhan Ayverdi (2006, s.812) eserinde eğitimi,

“Eğitim i. (eğit-i-m) yeni. 1. Eğitmek işi, yetiştirme ve terbiye etme, talim ve terbiye. 2. Eğitmek işinin yollarını gösteren ilim, eğitim bilimi. 3. asker. Savaş için yetiştirilmeleri maksadıyla erlere veya birliklere verilen bilgilerin ve yapılan gerekli çalışmaların bütünü”

olarak tanımlamıştır.

“Eğitim; en basit anlamıyla davranışları değiştirme sanatı. Yani bireyde istendik davranışların yerleşmesi, olumsuz davranışların sonlandırılması amacıyla sürdürülen sistematik bir program.

Modern pedagoji ve eğitim biliminin tanımıyla;

Eğitim; kişiye akly, duygularly ve davranışlarıyla bir bütün olarak ele alan bir oluşturma ve yönlendirme sürecidir.” (Samancı B., *Eğitim Nedir?* Aydın, <http://www.ozelnaciakdogankoleji.k12.tr/seminer.htm> , [9 Mayıs 2009])

“Eğitim; yaşamın kendisidir.”(Samancı, a.g.e.)

2.2. EĞİTİM BİLİMİ

Türk Dil Kurumu (2007, *Güncel Türkçe Sözlük*, www.tdk.org.tr, [01.05.2009]) eğitimin 2. tanımını eğitim bilimi olarak vermiştir. Aynı eserde, eğitim bilimi aşağıdaki gibi tanımlanmıştır.

“Eğitim bilimi is. 1. Öğretim ve eğitimi kurallara bağlayan bilim kolu, eğitim, pedagoji. 2. Öğretmenlik sanatı, uygulaması veya mesleği için gerekli bilgi ve becerileri kazandıran bilim dalı, pedagoji.” (TDK a.g.e.)

2.3. EĞİTİM ÇEŞİTLERİ

Eğitim, bireylerin yaşamı boyu devam eden bir süreçtir. Bazı bilgiler bir öğretim programı takip edilerek edinilirken, öğrenilen bilgilerin bazıları da kendiliğinden edinilir. Kişisel beceriler, kişilik özellikleri ve değer yargıları genellikle farkında olmadan öğrenmenin sonucudur.

Ülkemizde eğitim denildiğinde, 7 yaşında ilköğretim ile başlayan, ortaöğretim ve üniversite ile devam eden bir süreç akla gelmektedir. Türkiye’de 4-6 yaş arasındaki çocukların yalnızca %28,5’i, okul öncesi eğitimden yararlanabilmektedir. Anne Çocuk Eğitim Vakfı tarafından, 2005 yılında başlatılan ve sürdürülen “7 Çok Geç” kampanyası ile erken çocukluk eğitiminin önemi vurgulanarak, ailelerin bilinçlendirilmesi ve erken çocukluk eğitiminin yaygınlaştırılması hedeflenmektedir. (<http://www.7cokgec.org/> , <http://www.acev.org/>)

Eğitim bilimine göre, eğitim iki başlık altında incelenir:

- 1- Formal (Örgün) Eğitim
- 2- İnfomal (Sargın) Eğitim

2.3.1. Formal Eğitim

“Formal eğitim isim Örgün eğitim.” (Türk Dil Kurumu 2007, *Güncel Türkçe Sözlük*, www.tdk.org.tr , [01.05.2009])

Örgün eğitim isim

1 . Kişilerin hayata atılmadan, iş ve meslek kollarında çalışmaya başlamadan önce okul veya okul niteliği taşıyan yerlerde, genel ve özel bilgiler bakımından yetişmelerini sağlamak amacıyla belli kanunlara göre düzenlenen eğitim, formal eğitim.

2 . Düzenli, planlı, yöntemli biçimde verilen herhangi bir eğitim. (Türk Dil Kurumu, a.g.e.)

Formal eğitim; bir amaç doğrultusunda öğretim yoluyla verilir.Eğitmenler tarafından planlanır, uygulanır ve takip edilir. Öğrenciler, eğitim sürecinin belirli aşamalarında ve sonucunda değerlendirmeye tabi tutulurlar. Okullarda, formal eğitim yapılır.

Okullar dışında; meslek edindirme kursları, halk eğitim merkezleri, meslek odaları tarafından verilen eğitimler ve orduda verilen askeri eğitim v.b., formal eğitim faaliyetleri kapsamına girmektedir.

Okul dışında sürdürülen formal eğitim faaliyetleri; yaygın eğitim olarak adlandırılmaktadır. Yaygın eğitim, daha kısa süreli ve belirli konulara yönelik olarak verilmektedir.

“Okul dışı formel eğitim, okul eğitimini tamamlamak ve insanları yaşam boyu eğitmek gibi işlevleri yerine getirir. Bugün ülkemizde formel eğitim kurumları kapsamına yalnız okullar alınmaktadır. (Fidan ve Erden, 1986)” (Alakoç 2001 içinde)

“Yaygın eğitim isim Örgün eğitim imkânlarından yararlanmamış olanlara, gittikleri okuldan erken ayrılanlara veya meslek dallarında daha yeterli duruma gelmek isteyenlere uygulanan eğitim.” (Türk Dil Kurumu a.g.e.)’ dir.

Çalışan kişilere mesleki faaliyetleri ile ilgili verilen eğitimler de yaygın eğitim kapsamındadır.

“Meslek içi eğitim isim Görevliye mesleğiyle ilgili olarak verilen kurs: "Hâkim ve Savcıların ... meslek içi eğitimleri ... kanunla düzenlenir."- Anayasa.” (Türk Dil Kurumu a.g.e.)

“İşbaşında eğitim isim Hizmet içi eğitim.” (Türk Dil Kurumu a.g.e.)

“Hizmet içi eğitim isim, Eğitim bilimi Çalışanlara mesleki bilgi ve becerilerini geliştirmeleri için çalıştıkları süre içinde verilen eğitim, işbaşında eğitim.”

2.3.2. İnfomal Eğitim

“İnformal eğitim isim Sargın eğitim.” (Türk Dil Kurumu, a.g.e.)

“Sargın eğitim isim Örgün ve yaygın eğitim dışında, bireyin hayat boyu süren bilgi, beceri ve yetkinlik kazanımı, informal eğitim.” (Türk Dil Kurumu, a.g.e.)

İnformal eğitim; kişilerin çevreleri, etkileşimde buldukları diğer kişiler, iletişim araçları, katıldıkları kültürel ve sosyal faaliyetler vasıtasıyla bilgi edinme sürecidir. Yaşam içinde plansız ve takip edilmeden gerçekleşir. Belirli bir amaca yönelik değildir.

“İnformal eğitim, yaşam içinde kendiliğinden oluşan bir süreçtir. Amaçlı ve planlı değil, gelişigüzedir. Kişi karşılaştığı durum ve içinde bulunduğu grubun üyeleriyle etkileşimde buldukça farkında olmadan yeni şeyler öğrenir. Çocuklar arkadaşlarıyla oynarken, gençler akranlarıyla oluşturdukları gruplar içinde birbirleriyle etkileşirken yardımlaşmayı, dayanışmayı, işbirliğini, kurallara uymayı, grubun değerlerini benimsemeyi öğrenirler ve toplumsallaşırlar.

Bu tür öğrenmeler ailede, sokakta, işyerinde, televizyon önünde, okulda, kısacası, yaşam içinde kendiliğinden meydana gelir. (Fidan ve Erden, 1986)” (Alakoç 2001 içinde)

2.4. ÖĞRETİMİN TANIMI

Öğretim is. 1. Belli bir amaca göre gereken bilgileri verme işi, tedaris, tedarisat, talim. 2. Öğrenmeyi kolaylaştıracak etkinlikleri düzenleme, gereçleri sağlama ve kılavuzluk etme işi. (Türk Dil Kurumu 2007, *Güncel Türkçe Sözlük*, www.tdk.org.tr , [01.05.2009])

Öğretim İng. teaching Osm. tedarisat

Belli bir amaçla gerekli bilgileri öğretmek işi. (Türk Dil Kurumu 1974 BSTS / Ruhbilim Terimleri Sözlüğü)

Öğretim İng. instruction, teaching Osm. tedaris, tedarisat Fr. instruction, enseignement

1- Belli bir amaca göre gereken şeyleri öğretme işi. 2- Bir eğitim kurumunda bir küme öğrenciye belli dal ya da konularda bilgi verme. 3- Öğrenmeyi kolaylaştıracak etkinlikleri düzenleme, gereçleri sağlama ve kılavuzluk etme eylemi. (Türk Dil Kurumu 1974 BSTS/Eğitim Terimleri Sözlüğü)

Öğretim Herhangi bir öğrenmeyi kılavuzlama ve sağlama faaliyetidir.(Türkiye Bilişim Vakfı, 2003)

2.5. ÖĞRENME KAVRAMI

“Öğrenme is. Öğrenmek işi” (Türk Dil Kurumu 2007, *Güncel Türkçe Sözlük*, www.tdk.org.tr , [01.05.2009])

“Öğrenme İng. learn

Belirli durumlar ve sorunlara karşı olan tepki ve davranışlarımızı, araya giren başka etkinlik ve yaşantıların etkisiyle değiştirebiliriz.” (Türk Dil Kurumu 1974 BSTS / Ruhbilim Terimleri Sözlüğü)

“Öğrenme İng. learning Fr. apprentissage

1- Kavramsal düzenlemeler yapma süreci. 2-Alıştırma ve uygulamaların oldukça sürekli olan etkilerine verilen ad. 3- Belli bilgi, beceri ve anlayışlar edinme. 4- Tepki ve davranışlarda her zaman ya da kimi durumlarda yaşantıların oluşturduğu değişim.” (Türk Dil Kurumu 1974 BSTS/Eğitim Terimleri Sözlüğü)

“Öğrenme İng. learning Osm. taallüm Fr. apprentissage

1- Belli durumlar ve sorunlar karşısında tepki ve davranış oluşturma, bunları değiştirerek yenilerini edinebilme yeteneği” (Türk Dil Kurumu 1975 BSTS/ Toplumbilim Terimleri Sözlüğü)

“Öğrenme ittîlâ’.” (Türk Dil Kurumu 1966 BSTS / Medeni Hukuk Terimleri Sözlüğü)

“İnsanlar yaşamları boyunca karşılaştıkları çeşitli durumlarla etkileşim içinde olurlar. Öğrenme bu etkileşim sonucunda kişide oluşan bilişsel ve davranışsal değişimlerdir. Öğrenme yoluyla insanlar bilgi, beceri, tutum ve değerler kazanırlar.” (Türkiye Bilişim Vakfı, 2003)

Öğrenme; kişinin bilgiyi algılama, kaydetme, hatırlama ve kullanma sürecidir.

Galileo'nun da vurguladığı gibi öğrenme, kişinin çabasıyla gerçekleşir.

“Aslında bir insana yeni hiçbir şey öğretemezsiniz. Siz ona yalnız kendi içinde bir şeyler keşfetmesine yardımcı olabilirsiniz.” (Galileo)

“Öğrenmek bilgi üretimi sürecidir; hammadde olarak dışardan alınan bilgi kaynaklarının içeride sahip olunan bilgiyle işlenerek bilgi adı verilen yeni ürünlerin üretilmesi, sonra da üretilen bu ürünlerin – bilgilerin- eski bilgi hazinesinin üzerine ilâve edilerek muhafaza edilmesi olayıdır.” (Aktolga *Öğrenmek Nedir Nasıl Öğreniyoruz? Neden Öğreniyoruz?* <http://www.aktolga.de/t6.html>)

2.6. ÖĞRENME İHTİYACI

“İhtiyaçlarımızı karşılamak için, ideallerimizi gerçekleştirebilmek için, belirsizliği yenmek ve tahminde bulunabilmek için, rekabet edebilmek için, varolan potansiyelimizi tümüyle kullanmak için öğreniyoruz.” (www.gelisim.k12.tr/GelisimImages/gazete/NEDEN%20ÖĞRENİYORUZ.doc)

Öğrenme ihtiyacının, kişisel, toplumsal ve kültürel nedenleri vardır.

Toplum içinde yaşamın sürdürülebilmesi, yaşadığı çevreye uyum sağlayabilmesi, rekabetin sürdürülebilmesi, v.b. nedenlerle kişiler öğrenmeye yönelirler. Daha net ve özel hedefler konulmaya çalışılırsa, öğrenme; meslek, para, kariyer ve kültürel kazanımlar amaçlanarak gerçekleştirilir.

Meslek sahibi kişiler açısından bakıldığında öğrenme, mesleğin geliştirilebilmesi, daha fazla para kazanma kabiliyeti ve rekabet gücü sağlamaktadır. Kişisel olarak duyulan öğrenme ihtiyacının, aynı topluma mensup kişiler açısından bakıldığında, toplum olarak varlığın sürdürülebilmesi gibi daha geniş bir amaca da hizmet ettiği görülmektedir. Meslek sahiplerinin şirketleşme, şirketlerin kurumsallaşma eğilimleri, meslek örgütlerinin varlıkları ve sürdürdükleri çalışmalar; bu amacın göstergesidir.

2.7. EĞİTİM YÖNTEMLERİ

Teknolojinin ucuzlaması, kişisel bilgisayarların ve internet kullanımının yaygınlaşması ile bilgi teknolojilerinde gerçekleşen gelişmelere paralel olarak, eğitim sisteminde de gelişmeler yaşanmaktadır.

Alakoç'un (2001) ele aldığı gibi, eğitim sistemi iki başlık altında incelenebilir:

- 1- Geleneksel (Klasik) eğitim yaklaşımları
- 2- Teknoloji destekli eğitim yaklaşımları

2.7.1. Geleneksel (Klasik) Eğitim Yaklaşımları

Ülkemizdeki öğrencilerin, örgün öğretim evresinde karşılaştığı eğitim sistemidir.

“Aynı mekan ve zamanda yapılan formal eğitimidir.” (www.e-ogrenme.net)

“Ülkemiz Yüksek Öğretim Kurumları başta olmak üzere tüm eğitim kurumlarında klasik eğitim anlayışı egemendir. Bu anlayış büyük ölçüde pasif, araştırmacı nitelikleri zayıf, kendine güveni olmayan yeniliklere ve değişime çabuk uyum sağlayamayan insan tipleri yetiştirmektedir.” (Yıldız ve Ardıç, 1999)

“Öğretmenin sınıfta her şey olduğu, farklı öğretimsel işler ve taktiklerin kullanılmadığı, düz anlatım ve ezberci tekniğin kullanıldığı, öğrencinin çok az etkileşim içinde olduğu, eğitim sistemidir. Bu sistem davranışçı anlayış tabanlı bir sistemdir. Önemli olan davranış değişikliği yaratmaktır. Bu yüzden öğrenciler kesin yargılara göre değerlendirilir. Tek taraflı bireyler yetiştirir.

Geleneksel Eğitimde roller ve işler şöyledir;

- Sınıfta etkinlikler genelde tekrarlar ve salt bilgi sunulması şeklindedir. Etkileşim azdır. İlişkiler güçlü değildir.
- Öğretmen öğretici, bilgi verici rolündedir. Öğrencileri araştırmaya, keşfetmeye zorlamaz. Onlara aynı bilgileri tekrar tekrar sunarak ezberlemelerini ister.

- Öğrenciler daima dinleyici rolündedir. Çok fazla söz hakları yoktur. Salt dinleyici ve araştırmayan, sorgulamayan daimi öğrenci rolündedirler. Sürekli tekrarlar yapar. Merak unsuru giderek yok olur.
- Dersler bilgilerin sunumu, ezberleme, hatırlama şeklindedir. Yeni bilgiler üretilmez, öğrencinin kendi bilgisini oluşturması sağlanmaz. Hazır ve kalıp şeklinde olan sunulur ve alınır.
- Başarı genel değerlendirme kriterlerine ve belli ölçütlere göre belirlenir. Önemli olan öğrencide ne kadar davranış değiştirdiği ve öğrencinin ne kadar ezberlediğidir.
- Genelde farklı yöntemler kullanılmaz, daha çok tekrar ve uygulama yapılır. Böylece davranış pekişir. ” (Hacettepe Üniversitesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü 2009, *Böte Özgür Ansiklopedi*, http://bote.hacettepe.edu.tr/wiki/index.php/Geleneksel_E%C4%9Fitim [07.05.2009])

Tablo 2.1 Geleneksel eğitim sistemi ve çağdaş eğitim sistemi disiplin anlayışlarının karşılaştırılması

Geleneksel Eğitim Sisteminin Disiplin Anlayışı	Çağdaş Eğitim Sisteminin Disiplin Anlayışı
Öğrencilerin ilgi ve istekleri baskı altına alınır.	Öğrencilerin ilgi ve isteklerine önem verilir. Soru sorma teşvik edilir.
Öğretmen tarafından belirlenen katı kurallara ve düzene önem verilir.	Öğrencilerin anlayıp benimsediği davranış normlarına önem verilir.
Sınıf içinde sessizlik sağlanarak anlatılan dinletme temeline dayalı ders yapılır.	Çalışkanlık, araştırma ve işbirliği teşvik edilir.
Öğrenciler öğretmen tarafından diktatörce ve subjektif olarak kontrol edilir.	Öğrenci – öğretmen işbirliği teşvik edilir.
Öğretmenin belirlediği eğitim materyalleri ve sınıfta anlatılanların ezberlettilmesi esastır.	Yardımcı eğitim materyalleri, bilgisayarlar, akıllı tahtalar v.b. ile anlayarak öğrenme amaçlanır. Öğrenmeyi öğrenme anlayışı öğrenciye vermeye çalışır
Olumsuz davranışlar cezalandırılır.	Olumlu davranışlar teşvik edilir.

Kaynak: Kafadar, 1997.

“Geleneksel eğitim sistemi daha çok klasik okullarca benimsenmiş ve uygulanmıştır. Geleneksel eğitim sisteminde, “dersler, programlar, ödevler, ders saatleri ve benzeri unsurlar, hep çocuğun ilgi ve ihtiyaçları hesaba katılmaksızın düzenlenir” (Kafadar, 1997, 49). Bu eğitimde ön planda tutulan müfredat ve öğretmendir. Klasik okulda egemen olan geleneksel disiplin anlayışında öğrenciden her durumda koşulsuz uyumlu davranması beklenmektedir. Bu zorunlu uyumlu davranma bazen olumsuz sonuçlar

doğurmakta ve baskıcı tutumlara karşı disiplinsiz davranışlar gelişmektedir. Bu şekildeki bir geleneksel okulu, “öğrencinin serbest faaliyetlerini sınırlayan, kısıtlayan, otoriter bir ‘esaret okulu’ olarak adlandırılabilir” (Kafadar, 1997, 49).

Geleneksel okulda egemen olan geleneksel disiplin anlayışında öğrencilerin alınan kararlara katılımı söz konusu değildir. Öğretmen – öğrenci ilişkileri, aşırı derecede yapılandırılmıştır. Sınıf içi kurallar oldukça katı ve tek yönlüdür. Eğitim amaçlarının ve sınıf içi kurallarının belirlenmesinde öğrenci katılımına yer verilmez. Sadece öğretmen tarafından belirlenen değişmez doğrular olarak yansıtılan bu kurallar, tartışılmazlar. (Aydın, 1998, 3) İşte tam bu noktada yukarıda ifade edilen demokratiklik ve otokratiklik ayrımı kendini göstermektedir. Geleneksel okul otoriter bir anlayışa sahiptir ve böyle bir okulda gelişimin sağlanması mümkün olmamaktadır. Burada sadece belli kalıplarda, tek yönlü düşünen, tutucu bireyler yetiştirilmekte ve bu durum kanımızca, gelişimin önünde kocaman bir engel teşkil etmektedir” (Şengül 2005 içinde).

“Çağdaş eğitim yaklaşımında ise, öğrenci, eğitim ve öğretimin merkezindedir. Bu yaklaşımda öğrencinin bedensel, duyuşsal, bilişsel gelişim özellikleri göz önüne alınmaktadır. Öğrenci etken, öğretmen ise edilgen konumdadır. Öğretmen konu, yöntem, araç – gereç... gibi öğrenme ve öğretme sürecinin öğelerini öğrenciyi dikkate alarak seçmektedir. Eğitim ve öğretim sürecinde yaşanan bu değişimle gelişmeler görülmeye başlanmıştır” (Şengül 2005).

2.7.2. Teknoloji Destekli Eğitim Yaklaşımları

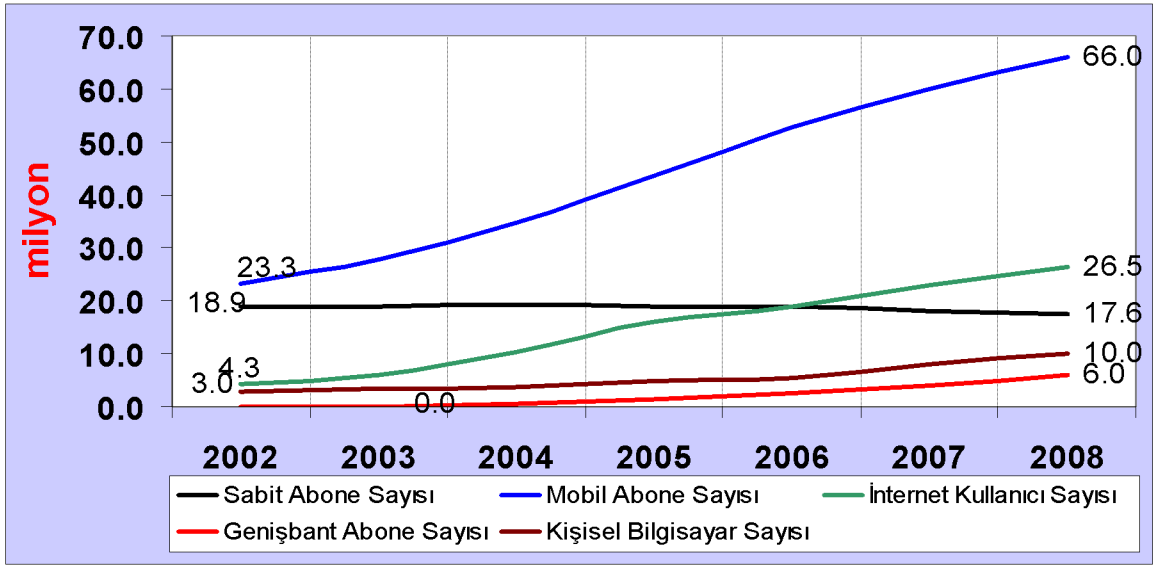
Arslan ve Eraslan (2003 içinde), TÜSİAD tarafından 1999 yılında hazırlanan eğitimde geleceğe yönelik gereksinimler tablosunu; eğitimin amacına, öğrenmenin doğasına, bilimsel bilginin değerine, okulların yapı ve işleyişine ilişkin ortaya çıkan yeni paradigmalara, eğitimin çağdaş bir yorumunu zorunlu kıldığı, yönünde yorumlamışlardır. (Bkz. Tablo 02.2: Eğitimde Geleceğe Yönelik Gereksinimler)

Tablo 02.2: Eğitimde Geleceğe Yönelik Gereksinimler

Temel Felsefe	Öğrenmeyi Öğrenme
	Küresel bakış açısı
	Ulusal ruh ve değerlerin benimsenmesi, kültürel kimlik kazanılması ve iyi yurttaş olma
	Yarışma güdüsü ve girişimci olma
	Problem çözme becerisi
	İletişim kurabilme yeteneği
	Ekip çalışmasını öğrenme
	Ekonomik çevreyi anlama
Kapsam	Öğrencilere anlayabilecekleri basit bir yöntemle doğru ve özlü bilgilerin verilmesi
Müfredat	Beceriler, toplumsal değerler ve verilen bilgiler arasında bir denge kurulması
	Ders programlarında çoklu zeka kuramı doğrultusunda yaratıcılığa, ahlaki değerlere, dil eğitimine, fen bilimlerine, bedensel gelişime,

	bilimsel gelişmelere, sosyo politik konulara dengeli bir biçimde yer verilmesi
	Öğrencilerin gelecekteki iş yaşamına hazırlanmaları
	Soyut ve somut faktörlere yönelik derslerin süreleri arasında bir denge sağlanırken, konularda çağdaş gelişmelere yer verilmesi
Altyapı	Var olan alt yapının daha etkin bir biçimde kullanılabilmesi için okullar, öğretmenler, eğitim araç ve gereçleri gibi tüm kaynakların eğitim sisteminde daha akla yatkın kullanılması

Kaynak: TÜSİAD,1999.

Şekil 2.1 Bilişim Sektörü Verilerinin Yıllara Göre Seyri (TÜİK, Reklamcılar Derneği, Point-Topic)

Bilişim sektöründeki gelişmeler, Şekil 2.1 Bilişim Sektörü Verilerinin Yıllara Göre Seyri (TÜİK, Reklamcılar Derneği, Point-Topic)' nde görülmektedir.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından 2008 yılı Nisan ayı içerisinde gerçekleştirilen Hane Halkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması sonuçlarına göre hanelerin % 24,5'i internete erişim imkânına sahiptir. İnternete bağlanmayan hanelerin % 29,6'sı evden internete bağlanmama nedeni olarak internet kullanımına ihtiyaç duymadıklarını belirtmişlerdir. Öte yandan ADSL % 82,1 ile Türkiye'de kullanılan en yaygın internet bağlantı türüdür.

Sonuçlara göre 16-74 yaş grubundaki hane halkı bireylerinin bilgisayar ve internet kullanım oranları sırasıyla yüzde 38,1 ve yüzde 35,8'dir.

En son kullanılan zaman dikkate alındığında ise, 2008 yılı Ocak-Mart döneminde 16-74 yaş grubu hane halkı bireylerinin yüzde 34,3'ü bilgisayar kullanmış olup, bu bireylerin yüzde 62,4'ü hemen hemen her gün bilgisayar kullanmıştır. Aynı dönemde bilgisayar kullanan bireylerin yüzde 61,6'sı evinde, yüzde 37,6'sı işyerinde, yüzde 21,8'i internet kafede bilgisayar kullanmıştır. 2008 yılı Ocak-Mart döneminde 16-74 yaş grubu hane halkı bireylerinin yüzde 32,2'si internet kullanmış olup, bu bireylerin yüzde 59,7'si hemen hemen her gün internet kullanmıştır. Aynı dönemde internet kullanan bireylerin yüzde 55,2'si evinde, yüzde 38,4'ü işyerinde, yüzde 24,2'si internet kafede internet kullanmıştır. Bilgisayar ve internet kullanım oranının en yüksek olduğu yaş grubu 16-24'tür. Bu yaş grubunu 25-34 yaş grubu izlemektedir.

Bilgisayar ve internet kullanım oranı tüm yaş gruplarında erkeklerde daha yüksektir. Eğitim durumuna göre en fazla bilgisayar ve internet kullanım oranları sırasıyla yüzde 87,9 ve yüzde 87,2 ile yüksekokul, fakülte ve üstü mezunlarındadır. Bunu yüzde 67,2 bilgisayar ve yüzde 64 internet kullanımı ile lise ve dengi okul mezunu bireyler takip etmektedir.

2008 yılı Ocak-Mart döneminde internet kullanan hane halkı bireylerinin yüzde 76'sı gazete ya da dergi okuma, yüzde 74'ü e-posta gönderme alma, yüzde 69,7'si anlık ileti gönderme, yüzde 65,2'si müzik indirme ya da dinleme için interneti kullanmıştır. (Türkiye İstatistik Kurumu, 2008)

Kişisel bilgisayarların ve internet kullanımının yaygınlaşması, iş hayatını ve eğitimi doğrudan etkilemiştir. Kişisel bilgisayarların yaygınlaşmasıyla birlikte, eğitimin sunum teknikleri, simülasyonlar ve bilgisayar yazılımları gibi katkılarla verilen eğitim; "bilgisayar destekli eğitim" olarak adlandırılmıştır. İnternetin; devlet kurumları ve üniversitelerin, ardından da bireysel kullanıcıların hizmetine sunulması ile eğitim yöntemlerinde internet kullanımı önem kazanmış, bu eğitim yaklaşımı "internet destekli eğitim" olarak anılmaya başlanmıştır. Teknolojik gelişmelerin eğitim bilimine sunduğu katkılardan yararlanarak daha etkin bir eğitim vermeyi hedefleyen bu yaklaşım, genel olarak "teknolojik destekli eğitim" olarak adlandırılabilir.

“Bilgisayar ve ağı (LAN, Intranet, Internet) üzerinden erişilebilen, çok ortamlılık (multimedia) özelliklerine sahip, etkileşimli olarak hazırlanmış, pedagojik özellikleri olan, bilgi aktarmanın yanı sıra beceri kazandırmaya yönelik, eğitim alanların performanslarının bilgisayar tarafından otomatik değerlendirilebildiği ve kaydedilebildiği, herkesin kendi bilgi algılama ve kavrama hızına göre ilerleyebildiği ve kendilerine uygun zaman ve yerde eğitim alabilmelerine olanak sağlayan kurs malzemelerinin kullanılarak yapıldığı kişisel veya kitlesel bir uygulama olarak tanımlayabiliriz.” (Alakoç, 2003)

“Bireylerine eşit ve demokratik eğitim olanaklarını sunmak isteyen toplumlar ve eğitim kurumları; yeni iletişim teknolojilerinin kendilerine sağladıkları çok kültürlü yapıların farkında olmak, bu teknolojilere dayalı farklı uygulamaları hayata geçirmek zorundadırlar. İnternet ve Web teknolojilerindeki gelişmeler, geleneksel eğitimden çok farklı yaklaşım ve politikaları içeren “e-öğrenme uygulamaları”nı gündeme getirmiş ve “öğrenen-merkezli” “bireyselleştirilmiş eğitim” olanağını yaratmıştır.” (Sürmeli, 2006)

Teknoloji destekli eğitim; günümüzde uzaktan öğretim ve e-öğrenme yöntemleriyle sürdürülmekteyken, yakın gelecekte mobil iletişim araçları (laptop, netbook, pda, cep telefonları v.b.) ile desteklenerek sürdürülmeye devam edecektir.

3. E-ÖĞRENME

Türkiye Bilişim Vakfının (2003) hazırladığı Uzaktan Eğitim Kılavuzu’nda da belirtildiği üzere; uzaktan eğitim, uzaktan öğretim, uzaktan öğrenme, e-öğrenme, m-öğrenme, eş zamanlı öğrenme, farklı zamanlı öğrenme, açık öğrenme v.b. öğrenen ve öğretmenin farklı yerlerde oldukları eğitim sürecini tanımlamak amacıyla kullanılan kavramlardır.

3.1. KAVRAMLAR

Günümüzün çağdaş eğitim yaklaşımında, sıkça kullanılan kavramlardan bazıları aşağıda tanımlanmıştır.

3.1.1. Uzaktan Eğitim

“Farklı mekanlardaki öğrenci, öğretmen ve eğitim materyallerinin iletişim teknolojileri aracılığıyla bir araya getirildiği resmi veya kurumsal bir eğitim faaliyetidir.”(Türkiye Bilişim Vakfı, 2003)

“Aytekin İşman Uzaktan Eğitim isimli kitabında; uzaktan eğitimi, öğretmen ve öğrencinin farklı zamanlarda öğrenme – öğretme ilişkilerini iletişim teknolojileri

veya posta ile gerçekleştirdikleri bir eğitim sistemi olarak tanımlar.” (Ülker Ayyıldız, Günlük ve Erbey, 2006)

3.1.2. Uzaktan Öğrenme

Uzaktan öğrenme ve uzaktan eğitim, birbirlerine anlamca yakın kavramlar olmakla birlikte, uzaktan öğrenme; eğitim sürecinden çok, öğrenene odaklıdır.

“Öğretici ve öğrenenin fiziksel olarak ayrı ortamlarda bulunduğu durumlarda gerçekleştirilen öğrenme etkinlikleridir.”(Türkiye Bilişim Vakfı, 2003)

3.1.3. Açık Eğitim

Açık eğitim ; 06.11.1981 tarih ve 17506 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren, 2547 Sayılı Yüksek Öğretim Kanunu’ nun (1981) 3. maddesinin u bendinin (3) numaralı fıkrasında uzaktan eğitime verilen isimdir.

“u Yükseköğretim Eğitim Türleri: Yükseköğretimde eğitim - öğretim türleri örgün, açık, dışarıdan (ekstern) ve yaygın eğitimidir.

(1) Örgün Eğitim: Öğrencilerin, eğitim - öğretim süresince ders ve uygulamalara devam etme zorunluluğunda oldukları bir eğitim - öğretim türüdür.

(2) Açık Eğitim: Öğrencilere radyo, televizyon ve eğitim araçları vasıtasıyla yapılan bir

(3) Dışarıdan Eğitim (Ekstern Eğitim): Yükseköğretim belirlenen dallarında, devam zorunluluğu olmaksızın sadece yarı yıl içi ve sonu sınavlarına katılma zorunluluğu bulunan bir eğitim - öğretim türüdür. Bu eğitimi izleyen öğrenciler ortak zorunlu dersler ile gerekli görülen bazı dersleri, ilgili yükseköğretim kurumlarınca mesai saatleri dışındaki uygun saatlerde düzenlenecek derslerde alırlar.

(4) Yaygın Eğitim: Toplumun her kesimine ve değişik alanlarda bilgi ve beceri kazandırma amacı güden bir eğitim - öğretim türüdür.”

3.1.4. Açık Öğrenme

Herkese açık, telif hakları konusunda esneklik sağlanmış öğretim, öğrenme ve araştırma kaynaklarıyla gerçekleştirilen öğrenme faaliyetleridir.

3.1.5. Web Tabanlı Uzaktan Öğretim

Web siteleri, bloglar, LMS’ler gibi web teknolojileri ile desteklenerek sürdürülen uzaktan öğretim faaliyetleridir.

3.1.6. Karma / Harmanlanmış (*Blended*) Eğitim

İçeriği, geleneksel eğitim yöntemleri ve e- öğrenme yöntemleri bir arada kullanılarak tasarlanan eğitim faaliyetleridir.

3.1.7. Çevrimiçi (*Online*) Öğrenme

“Bir ağ üzerinden sunulan içerikle gerçekleştirilen öğrenmelerdir.” (Türkiye Bilişim Vakfı, 2003)

3.1.8. Eş Zamanlı (*Senkron*) Uzaktan Eğitim

Öğrenenlere aynı anda ancak farklı ortamlarda sunulan eğitimidir. (Türkiye Bilişim Vakfı, 2003)

3.1.9. Farklı Zamanlı (*Asenkron*) Uzaktan Eğitim

“Öğrenenlere hem farklı zamanlarda ve hem de farklı ortamlarda sunulan eğitimidir.” (Türkiye Bilişim Vakfı, 2003)

3.2. UZAKTAN ÖĞRETİM

“Uzaktan öğretim, fiziksel olarak öğrencilerin buldukları yerlerde olmasını gerektirmeksizin, teknolojinin imkanlarından yararlanılarak, öğrenci ve öğretmenlerin bir sanal dersane ortamında değişik şekillerde karşı karşıya getirildikleri, planlı bir eğitim şeklidir.” (Sakarya Üniversitesi Uzaktan Eğitim Merkezi <http://www.ido.sakarya.edu.tr/Admin/PageViewer.aspx?name=uzaktanogretim> [07.01.2009])

“Uzaktan Öğretim, geleneksel sınıf ortamında öğretmenin verebileceği bir eğitimin sanal sınıf ortamında ekranlarının başındaki çok sayıda kişiye ulaştırılmasıdır.” (Alakoç Burma Z. Mayıs 2008, “AB’ye geçiş sürecinde meslek elemanlarının uzaktan öğretim ile eğitimi”, BilişimTeknolojileri Dergisi Cilt:1 Sayı:2 s.16)

3.2.1. Uzaktan Öğretimin Tarihçesi

“Tarihsel gelişimi itibarıyla çeşitli aşamalardan geçerek bugünkü durumuna gelen uzaktan öğretim sistemleri XX. Yüzyılın son çeyreğinde Avrupa'nın hemen her tarafına yayılmıştır. A.B.D., Avusturya ve diğer ülkelerde uygulanmış ve daha sonraları yeni bir yaklaşımla geliştirilmiştir.” (Sakarya Üniversitesi, 2008 “*Uzaktan Öğretim*” <http://www.ido.sakarya.edu.tr/Admin/PageViewer.aspx?name=uzaktanogretim> [07.01.2009])

Uzaktan öğretim, yüzyılı aşkın bir süredir gelişimini sürdürerek uygulanan bir öğretim anlayışıdır. 19. Yüzyılın sonlarında mektupla öğretimle başlayarak, radyo –

tv yayınları, ses bantları, video bantları, tele konferans, CD-ROM'lar, PC yazılımlarını öğretim aracı olarak kullanarak gelişimini sürdürmüştür. Günümüzde web siteleri ve internet teknolojilerinden de yararlanılarak internet tabanlı uzaktan öğretim yapılmaktadır.

Tablo 3.3 Uzaktan eğitimin tarihsel gelişimi

Uzaktan Eğitimin Tarihsel Gelişimi		
Yıllar	Özellikler	Dönüm Noktası
1700 – 1900	- Ders materyallerinin posta ile gönderilmesi	A.B.D. posta sisteminin kurulması
1920 – 1960	- Mektupla eğitim, - Mektupla eğitim için radyo ve TV'den faydalanma	- Yüksek eğitimde mektupla haberleşmenin kullanılması - Devletin, öğrencilerin okullara gitmesini gerektiren yasaları çıkarması - Orduda mektupla eğitim yönteminin kullanılması
1970 – 1980	- Daha önceden kaybedilmiş video kayıtlarının kullanılması - Kasetlerin kullanımı - Birikimlerin kullanımı - Belli TV kanallarındaki yayınlar-daha çok araştırma ve bilimdeki bilgi paylaşımında kullanımı	
1980 – 1990	-Telekonferans yöntemi	www haline gelen Arpanet'in çıkması
1990'dan günümüze	-Video konferans yöntemi -Daha ucuz video kaydediciler -K-12 öğrencileri için kablolu ağ bağlantıları ile programlar yapılması -Daha fazla tv programları -Daha ucuz bilgisayarlar -Teknolojiye daha fazla erişim -Sınıflarda internet bağlantısı -Uzaktan eğitimin kullanıldığı eğitim kurumları ve işletme sayısındaki artış -Bilgisayar tabanlı-destekli eğitim -Senkron ve asenkron iletişim	-Bireysel kullanıcıların internete erişimi -Kablosuz bağlantı teknolojisinin çıkması -Üniversitelerden ve özel sektörden daha fazla finansal destek verilmesi

Kaynak: Ülker Ayyıldız, Günlük ve Erbey, 2006

Günümüzde uzaktan eğitim faaliyetleri bilgi ve iletişim teknolojileri ile desteklenerek tasarlanmakta ve eğitim – öğretim faaliyetleri e-öğrenme adını almaktadır.

YÖK'ün (2009) web sitesinde verdiği referans linkler aşağıdaki gibidir.

- American Center for the Study of Distance Education (Pennsylvania State University) (<http://www.ed.psu.edu/acsde/>)
- The British Open University (<http://www.open.ac.uk/frames.html>)
- Distance Education Clearinghouse (<http://www.uwex.edu/disted/home.html>)
- Educause: Transforming Education Through Information Technology (<http://www.educause.edu/>)
- Guidelines for Educational Uses of Networks (<http://lrs.ed.uiuc.edu/Guidelines/>)
- Information Sources: the Internet and CMC (<http://lrs.ed.uiuc.edu/Guidelines/>)
- Information on Distance Education on the WWW (<http://www-ts.cs.oberlin.edu/rooms/distlearning.html>)
- Soros Foundation Network (<http://www.soros.org/>)
- The Society for College and University Planning (<http://www.scup.org/>)
- Ten Level Web Integration Continuum (<http://php.indiana.edu/~cjbonk/>)
- Western Governors University (<http://www.wgu.edu/wgu/index.html>)
- Western Interstate Commission for Higher Education (<http://lrs.ed.uiuc.edu/Guidelines/>)

3.3. E-ÖĞRENMENİN TANIMI

E-Öğrenme, bilgi ve iletişim teknolojileri kullanılarak, sesli, görüntülü ve etkileşimli, senkron ya da asenkron olarak gerçekleştirilen eğitim ve öğretim aktivitelerinin genel adıdır.

Senkron e-öğrenme: öğrenme ve öğretme aktivitelerinin; öğrenci ve öğretmenler fiziksel olarak farklı mekanlardayken, eş zamanlı olarak gerçekleşmesini;

Asenkron e-öğrenme ise, öğrenme ve öğretme aktivitelerinin; öğrenci ve öğretmenler fiziksel olarak farklı mekanlardayken, farklı zamanlarda gerçekleşmesini ifade etmektedir.

E-öğrenme; elektronik sistemlerin veya bilgisayarların öğretim faaliyetini desteklemek amacıyla, planlı kullanımıdır. (Allen)

E-öğrenme; öğrenme uygulamaları geliştirilirken bilgi ve bilgisayar teknolojilerinin kullanımıdır. (Horton, 2006)

Horton (a.g.e.) tarafından e-öğrenme çeşitleri aşağıdaki gibi tanımlanmıştır.

- 1- Bağımsız (Stand Alone) Dersler : Tek bir öğrenen tarafından alınan derslerdir. <http://www.horton.com/html/elbdblresources.aspx> Bir bağımsız kurs örneği olarak verilebilir.
- 2- Sanal Sınıf Dersleri : Eş zamanlı çevrimiçi verilen derslerdir.
- 3- Gömülü (Embedded) E-Öğrenme : İçerisinde e-öğrenme bulunan programlardır. Çevrimiçi yardım örnek olarak verilebilir.
- 4- Karma / Harmanlanmış (Blended) E-Öğrenme : Geleneksel sınıf ortamındaki derslerin ve e-öğrenme uygulamalarının birlikte uygulandığı derslerdir.
- 5- Mobil Öğrenme: PDA'lar ve akıllı telefonlar gibi taşınması kolay, kabiliyetleri artırılmış mobil cihazlar üzerinden gerçekleştirilen öğrenmedir.
- 6- Web Tabanlı Öğrenim : LMS'ler üzerinden sağlanan öğrenmedir.
- 7- Web Destekli Öğrenim: Web uygulamalarıyla desteklenen geleneksel sınıf ortamında sürdürülen öğrenimdir.

3.4. E-ÖĞRETİMİN AMAÇLARI

E- Öğretim etkinlikleri;

- Daha geniş kitlelere erişim sağlaması,
- Fiziksel uzaklıkların kaldırılması,
- Öğrencilerin öğrenme faaliyetlerine daha aktif dahil edilmesi,
- Öğretim maliyetlerinin düşürülmesi,
- Öğretim verilmesi planlanan hedef kitleye daha hızlı erişebilmesi,
- Öğretim sürecinin çabuklaştırılması
- Klasik sınıf ortamının getirebileceği psikolojik baskıların yok edilmesi,
- Öğrenme sürecinin hızlandırılması,

amaçlanarak tasarlanır. (Sakarya Üniversitesi, 2006)

3.5. E-ÖĞRENMENİN FAYDALARI

Ülker Ayyıldız, Günlük ve Erbey (2006) e-öğrenmenin sağladığı yararları aşağıdaki gibi sıralamışlardır.

- “•Düşük eğitim maliyetleri,
- Her yerde ve her zaman eğitimin sürdürülebilmesi,
- Örgün öğretime kıyasla daha fazla öğrenciye ulaşılabilmesi,
- Bilgi paylaşımına olanak sağlaması,
- Olumsuz hava şartları v.b. sebepler nedeniyle eğitimin kesintiye uğramaması,
- İşitsel ve görsel eğitim materyalleriyle öğretim verimliliğinin artırılabilmesi,
- Öğrenenlerin kişisel gelişimlerinin izlenebilmesi,
- Engellilerin ve çalışanların eğitim alabilmeleri,”

“Uzaktan Öğretimin Avantajları

- Artan öğretim fırsatları
- Farklı farklı coğrafik konumlarda daha fazla kişiye ulaşması gereken öğretimin zamanında verilmesi
- Çok farklı yerlerde olabilen konu uzmanları gerçek zamanda erişim
- Öğretim ortam ve metotlarında artan esneklik
- Öğretmen ve öğretim ortam kaynaklarının paylaşımındaki artış
- Öğrencinin çalıştığı yerde eğitilmesinin sağlanması ile artan üretkenlik
- Öğrenci yolculukları ve masraflarında azalma
- Öğretim ortamı ile gerçek çalışma ortamı arasındaki farklılığının azalması
- Öğretim masraflarında önemli ölçüde azalma
- Öğrencilerin derslere erişimini kolaylaştırma
- Bilgiye erişimin hızlanması ve kolaylaşması

- Öğretim materyallerinin dağıtımının hızlanması” (Sakarya Üniversitesi, 2006)
- Büyük kitlelere ulaşma ve daha düşük maliyetle eğitim imkanı,
- En bilgili eğiticinin, farklı coğrafya ve mekanlarda bulunan tüm öğrenenlere ulaştırma imkanı,
- Eğitimde fırsat eşitliğini sağlama,
- Farklı anlama kapasitesindeki öğrencilere istediği kadar tekrar yaparak öğrenme imkanı,
- Gündüz çalışan öğrencilere akşam veya hafta sonları zamandan bağımsız olarak istedikleri zaman, istedikleri kadar öğrenme imkanı sağlama,
- Yoğun eğitim isteğine imkan verme
- Eğitim alan insanlar arasında sosyal ve mesleki bilgi alışverişinin sağlama,
- Yaşam boyu eğitimi gerçekleştirme,
- Teknoloji ve eğitimi birleştirme,
- Bireysel ve toplumsal öğrenmeyi gerçekleştirme gibi ihtiyaçlar,
- Mali durum gibi seçenekler,
- Toplumu oluşturan bireylerin eğitimde eşit faydalanmasını sağlamak,
- Mevcut eğitim kurumları dışında da bulunan bireylere istekleri doğrultusunda eğitim vermek, bireysel öğrenmeyi gerçekleştirmek,
- Öğretmen merkezli değil, öğrenci merkezli bir sisteme geçmek gibi avantajları sağlar.” (Alakoç, 2003)

3.6. E-ÖĞRENMENİN SAKINCALARI

E-öğrenme yöntemlerinin getirdiği bazı kısıtlamalar vardır. Bu kısıtlamalar:

- “Yüz yüze etkileşim imkanlarının olmaması,
- Öğrenme sürecinde karşılaşılan öğrenme güçlüklerinin anında çözümlenememesi ve bu durumun ardından gelişebilecek sıkıntılar,
- Örgün öğretimin sunduğu sosyal ve kültürel imkanların eksikliği,
- İletişim kısıtlılıkları,
- Kendi kendine ders çalışamayan kişilerin karşılaştıkları zorluklar,
- Laboratuvar, atölye gibi uygulama ağırlıklı konuların işlenmesindeki sınırlılıklar,
- Çalışan bireylerin kendine ayırabilecekleri vakitte ders çalışma zorunluluğu,” (Ülker Ayyıldız, Günlük ve Erbey, 2006)’ dur.

3.7. E-ÖĞRENME İLE SUNULABİLECEK DERS İÇERİKLERİ

Michael Allen, (2003) “e-öğrenme nerede uygulanabilir?” sorusunu şöyle yanıtlamıştır.

Bilişsel Beceriler

Yordamlar, gerçekler ve kavramlara dayalı bilgi; hepsi, tabii e-öğrenme içerik tipleridir. Yemek hazırlamaktan, muhasebeye; uçak havalandırmaktan, pazarlama tekniklerine; kaliteli üretimden, narkotik suiistimalini önlemeye; hemen hemen hayati bileşenlerin hepsini öğrenmede, e-öğrenme yardımcı olabilir.

İnce Beceriler

Bazen; yönetim, liderlik, kişiler arası ilişkiler, istemci yönetimi ve memnuniyetsiz müşterilerle ilgilenmek gibi ince becerilerin, e-öğrenmenin görüş sahasının ötesinde olduğu düşünülse de; deneyimli e-öğrenme program tasarımcıları bunların gerçekte e-öğrenmenin tekil olarak bu alanlarda etkin olduğunu bilirler. Öncü çalışma, İçişleri Vergi Servisi tarafından, memurların tepkili vergi mükellefleri ile ilgilenme öğretiminin Carnegie Mellon Üniversitesi'nde (Andersen, 1996) etik eğitimi verilmesiyle yapılmıştır.

Üney (2006) makalesinde, e-öğrenme ile amaçlanan getiriler ve sunulabilecek ders içeriklerini kısaca özetlemiştir.

“Bilgisayarın etkileşim yeteneği, bilgiyi ses, metin ve görüntü olarak işleyebilmesi ve renkli sunabilmesi sayesinde, bilgisayar yardımıyla kendi kendine öğrenme işi kolaylaşmaktadır.

Eğer yeteri kadar hızlı bir internet bağlantınız varsa, istediğiniz zaman, istediğiniz yerden öğrenme gereksinmenizi karşılayabilirsiniz. Bunun için öğrenilecek konuların, konunun

uzmanları tarafından internet üzerindeki bir bilgisayara konulmuş olmaları gerekmektedir. Bu bir okul açmaktan daha ucuz ve kolay bir iştir.

Demek ki biz, herkese ucuz ve hızlı bir internet altyapısı sağları isek, eğitimin maliyetini

azaltmış ve aynı eğitimi geniş kesimlere yaymış olacağız. Hem de eğitimin niteliğinden ödün vermeden, ne okul ne de öğretmen gerekiyor. (Bazı konuların öğrenilmesi için sınıf, laboratuvar veya atölye eğitimi ile e-Öğrenme sürecinin desteklenmesi gerekiyor olabilir.) Yeter ki öğrenmek isteyen insanlar olsun. Gerek konunun içeriğini hazırlayan, gerek bilgisayar üzerinden bu programı yayınlayan uzmanlar, bu öğrenmeyi gerçekleştiren herkesin uzmanı ve/veya öğretmeni olacaktır.

Görülüyor ki, ağ üzerinden yapılan e-Öğrenme eğitimin nitelik, maliyet ve yaygınlık gibi temel sorunlarına büyük ölçüde çözüm getirebilmektedir.

Herhangi bir mesleği olmayan milyonların bu yolla yeni meslekler edinmesi, üniversitede okuduğu dalda iş bulamayanların yeni bir meslek sahibi olabilmesi, çalışan nüfusun işinin gereği olarak yeni bilgi ve beceriler kazanması, ev kadınlarının çocuk bakımı ve sağlık konusundaki bilgilerinin artırılması, çocuklarımızın okulda öğretilenler dışında da başka şeyler öğrenebilmesi için, kısacası 65 milyonun her an bir şeyler öğrenebilmesi için e-Öğrenme “biçilmiş bir kaftan” olarak görünmektedir. 65 milyon insanın her an yeniden bir şeyler öğrenebiliyor olmasının ülkemiz kalkınması açısından ne ifade ettiğini sizlerin değerlendirmenize bırakıyorum.”

3.8. ÜLKEMİZDE E-ÖĞRENME UYGULAMALARI

Ülkemizde gerçekleştirilen e-öğrenme faaliyetleri;

- 1- İlköğretim ve ortaöğretimde e-öğrenme,
- 2- Yükseköğretimde e- öğrenme,
- 3- Mesleki eğitim çalışmalarında e-öğrenme,

olarak örneklendirilecektir.

3.8.1. İlköğretim ve Ortaöğretimde E-Öğrenme Uygulamaları

Açık İlköğretim Okulu; ilkokul mezunları ile çeşitli nedenlerle ilköğretimlerini tamamlayamayan ve zorunlu ilköğretim yaş sınırını aşarak eğitim-öğretim sisteminin dışında kalan yetişkinlere uzaktan eğitim ilke ve teknikleriyle her yerde her durumda eğitim - öğretim olanağı vermek, Milli Eğitim Bakanlığı'nın 12.09.1997 tarih ve 1651 sayılı onayı ile Film Radyo Televizyonla Eğitim Başkanlığı' na bağlı olarak kurulmuştur.

Milli Eğitim Bakanlığı'nın (2009) Mart 2008 tarihi itibari ile, Açık İlköğretim Okulu öğrencilerine ilişkin açıkladığı veriler;

Toplam kayıt olan öğrenci sayısı : 438.545

Aktif öğrenci sayısı : 111.009

Toplam mezun olan öğrenci sayısı : 146.941'dir.

Açık Öğretim Lisesi, uzaktan öğretim teknolojilerini kullanarak öğretim veren ve bu hizmeti merkezî sistemle yürüten bir orta öğretim kurumudur. İlk öğrencilerine 1992 – 1993 öğretim yılında eğitim vermeye başlamıştır. Milli Eğitim Bakanlığı'nın (2009) 2009 Ocak ayı verilerine göre, Açık Öğretim Lisesi'nde 1.239.794 okuyan öğrenci bulunmaktadır ve kuruluş tarihinden 2008 Aralık ayına kadar, 414.658 mezun vermiştir.

<http://internetv.meb.gov.tr> sitesi, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından örgün ve yaygın eğitimdeki öğrencilere ders destek materyalleri sunmak amacıyla hazırlanmıştır.

“Öğretmen ve velilere yönelik kişisel ve mesleki gelişim programları, eğitim programları, belgeseller, okul öncesine yönelik programlar, çizgi film ve masallar, çeşitli slayt filmleri ve fotoğraflar da bu sitede yer almaktadır.” (Milli Eğitim Bakanlığı, 2009)

e-Devlet Araştırma ve Uygulama Merkezi'nin (EDMER) Intel ve Cisco ile birlikte yürüttüğü proje kapsamında, sanal sınıf ve birebir e-Öğrenme uygulamaları gerçekleştirilmiştir.

“Ankara'nın merkezi ile Beynam köyünden 11-12 yaşlarındaki 80 ilköğretim öğrencisi, Türkiye'nin ilk sanal sınıfında birlikte eğitim alarak Bilim ve Teknoloji dersindeki “Dünya, Güneş ve Ay” konusunu beraber öğrendi. Birbirinden 45 kilometre uzaklıkta bulunan iki okulun 1:1 e-Öğrenme sistemiyle donatılmış sınıflarında, geniş bant ve kablosuz internet üzerinden IP telefonlar, ClassMate PC'ler (CMPC), akıllı tahtalar ile online ve geleneksel eğitim içeriği sunuluyor.

E-Öğrenme projesi, Türkiye'nin 21. yüzyıldaki eğitim ortamının neye benzeyeceğini tanımlamayı amaçlıyor ve kamu ile özel sektör ve yüksek öğretim kurumları arasındaki işbirliğine işaret ediyor. Milli Eğitim Bakanlığı'nın sponsorluğunda ODTÜ-EDMER'in yönetimindeki proje, Cisco ve Intel'in yanı sıra Sebit, Oracle, Smarttech ve Polycom'un desteğiyle hayata geçirilmişti.

Konu ile ilgili olarak bir değerlendirme yapan EDMER Başkanı Dr. Fatoş Yarman, “Okullarda BİT'in bilgisayar laboratuvarlarının ötesine geçmesi gerektiğini göstermek istedik. Bu daha çok, yeni bir ortamda işbirliği yapabilecek olan öğrenci ve öğretmenlerin bir insan ağı oluşturmasıyla ilgili. Projede ayrıca Cisco ve Intel gibi ortaklarımızın da katkısıyla kamu-özel sektör ortaklığının yarattığı zengin deneyim ve çözümlerden de faydalandık” diye konuştu.

Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Teknolojileri Genel Müdürü Prof. Dr. Nizami Aktürk ise “Milli Eğitim Bakanlığı olarak öncelikle her okulumuzda okulun büyüklüğüne göre bir bilgisayar sınıfı oluşturma çabasına girdik. Bu, Türkiye çapında % 100 diyebileceğimiz oranda gerçekleştirilmiştir. Bundan sonraki aşamada her sınıfımızda en azından öğretmenlerin kullanabileceği, öğrencilerine mevcut veya kendilerinin

geliştireceği sayısal içerikleri gösterebileceği bir bilgisayar, yansıtıcı cihazın bulunabileceği internete bağlı bir ortam oluşturmayı hedefliyoruz. Yurtdışında da örnek olarak gösterilen kamu-özel sektör işbirlikleri ile geleceğin sınıflarını, geleceğin eğitim ortamlarını teknolojinin etkin desteğiyle modelleme çalışmasını yapıyoruz. Her bir öğrenciye bir bilgisayarın verilmesiyle ilgili olarak başlatılan bu pilot çalışmayı gerçekleştirmiş olmaktan dolayı mutluluk duyuyoruz” dedi.” (İnterpromedya Haber Merkezi , 2009)

3.8.2. Yükseköğretimde E-Öğrenme Uygulamaları

Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi, dünyanın 10 mega üniversitesi arasında bulunmaktadır.

Anadolu Üniversitesi; Açıköğretim Fakültesi (önlisans programları), İktisat ve İşletme Fakülteleri (lisans programları) Sosyal Bilimler Enstitüsü’nde (e-mba, yüksek lisans) uzaktan öğretim yaparken, diğer üniversitelerimizde de ön-lisans ve yüksek lisans programlarında e-öğrenme yapılmaktadır. Kocaeli Üniversitesi (<http://moodle.kou.edu.tr/>) gibi pek çok üniversitemiz de örgün öğrencilerinin eğitimlerini uzaktan eğitim yöntemleri ile paralel yürütmektedir.

Sürekli eğitim düşüncesinin yaygınlaşmasıyla üniversiteler öncülüğünde sürekli eğitim merkezleri kurulmuştur. Bu merkezlerin düzenledikleri sertifika programları da zaman içinde e-öğrenme yöntemleri ile desteklenmiştir.

E-öğrenme ile gerçekleştirilen bazı yüksek öğretim programları aşağıdaki gibidir.

- Anadolu Üniversitesi (<http://eogrenme.anadolu.edu.tr/>)
- Ahmet Yesevi Üniversitesi (<http://www2.yesevi.net/>)
- Sakarya Üniversitesi e-mba ve sertifika programları (<http://www.ido.sakarya.edu.tr/>)
- Sakarya Üniversitesi Adapazarı MYO (<http://www.adamyo.sakarya.edu.tr/>)
- Fırat Üniversitesi Uzaktan Eğitim Merkezi (<http://web.firat.edu.tr/uzem/>)
- Mersin Üniversitesi Mersin MYO (<http://uzak.mersin.edu.tr>)
- Çukurova Üniversitesi Adana MYO (<http://e.cu.edu.tr/>)
- ODTÜ Sürekli Eğitim Merkezi IDEA (<http://idea.odtu.edu.tr/>)

- Bahçeşehir Üniversitesi e-mba (<http://ubimetis.bahcesehir.edu.tr/emba>)
- Bilgi Üniversitesi e-mba (<http://www.bilgimba.net/>)
- Maltepe Üniversitesi e-MYO ve e-mba (<http://muzem.maltepe.edu.tr/>)
- Aydın Üniversitesi Anadolu BİL Meslek Yüksek Okulu Programları (<http://ue.istanbulaydin.edu.tr/index.php?page=anasayfa>)
- Gazi Üniversitesi MYO (<http://www.uemyo.gazi.edu.tr/>)
- Gazi Üniversitesi Bilişim Enstitüsü (<http://www.ue.gazi.edu.tr/>)
- Ankara Üniversitesi ANKUZEM (<http://www.ankuzem.ankara.edu.tr/>)
- Beykent Üniversitesi e-mba, MYO (<http://buzem.beykent.edu.tr/>)
- Selçuk Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi (<http://farabi.selcuk.edu.tr/egitim/>)

3.8.3. Meslek İçi Eğitim Çalışmalarında E-Öğrenme Uygulamaları

Sürekli eğitim düşüncesinin yaygınlaşmasıyla üniversiteler öncülüğünde sürekli eğitim merkezleri kurulmuştur. Bu merkezlerin düzenledikleri sertifika programları da zaman içinde e-öğrenme yöntemleri ile desteklenmiştir.

Dünya’da ve Türkiye’de meslek örgütlerinin mesleki eğitime önem vermeleri ile uzaktan öğretim yöntemlerinden mesleki eğitimde de yararlanılmaya başlanmıştır. Meslek örgütleri genellikle internet üzerinden video kayıtlarının yayınlanması, e-kitaplar, e-sirküler, bloglar ve e-danışmanlık hizmetleriyle mensuplarının eğitimine destek vermektedirler.

Ülkemizde meslek içi eğitim çalışmaları, genellikle meslek örgütleri tarafından yürütülmektedir. Meslek mensupları, mesleki gelişmeler konusunda düzenlenen seminer, sempozyum, konferans, panel ve çalıştaylara iştirak ederek meslek içi eğitime tabi tutulurlar.

Bu eğitim çalışmalarına katılım, konferans salonlarının kapasitesi, düzenlenen eğitimlerin meslek mensuplarının çalışma saatleri içinde düzenlenmesi, büyük şehirlerde eğitim salonlarına ulaşım sorunları gibi kısıtlardan dolayı meslek örgütünün tamamına yaygınlaştırılamamaktadır.

Bu nedenle meslek örgütleri, mensuplarına e-öğrenme yöntemleriyle ulaşmaya başlamışlardır. İstanbul SMMM Odası örneği üzerinden, meslek örgütlerinin e-öğrenme çalışmaları incelenecektir.

Ülkemizde, sürdürülen profesyonel bir meslek olan, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik mesleğine kabul için, dört yıllık lisans düzeyinde belirli bir yüksek öğrenim programından mezun olmak, “Staja Giriş Sınavını” geçmek, 3 yıl süreyle staj yapmak ve staj süresi bitiminde SMMM Yeterlilik Sınavlarında başarılı olmak şartları aranmaktadır.

TÜRMOB tarafından 1993’te faaliyete geçirilen Temel Eğitim Staj Merkezi TESMER (2008), meslek mensuplarına ve meslek mensubu adaylarına yönelik eğitim hizmetlerinin verildiği bir sürekli eğitim merkezidir. TESMER’in e-USE projesi çatısı altında, senkron ve asenkron uzaktan öğretim metodlarıyla, Zorunlu Stajyer Eğitimi (<http://www.tesmer.org.tr/e-use/>), Sürekli Eğitici Eğitimi (<http://see.tesmer.org.tr/>) ve Sürekli Mesleki Eğitim faaliyetleri yürütülmektedir.

SMMM’lerin ve stajyerlerin eğitim faaliyetleri TESMER tarafından sürdürülmektedir. Mesleki eğitim seminerleri, sınavlara hazırlık kursları, İngilizce dil kursları, bilirkişilik eğitimleri ve ücretsiz bilgisayar eğitimleri verilmekte; üye ve stajyerlere eşit katılım hakları tanınmaktadır.

İSMMM’ın 2003 yılında İş Kuleleri’nde 1050 kişilik kapasiteli auditorium salonunda düzenlediği eğitim seminerine, 3000’in üzerinde katılım gerçekleşmesi üzerine oda; seminere katılım için web sitesi üzerinden rezervasyon alınması ve seminerlerin video kayıtlarının yapılarak, seminere katılamayan diğer meslek mensuplarının izleyebilmesi amacıyla web sitesi üzerinden yayınlanması uygulaması başlatılmıştır. Gerçekleşen seminerlerin sunum ve seminer notları ile odanın hazırladığı raporlar ve süreli yayınlar web sitesi üzerinden pdf dokümanı olarak yayınlanmaktadır.

İSMMM’ın vergi ve sosyal güvenlik mevzuatında gerçekleşen son değişiklikleri ve uygulamaları takip ederek, web sitesinden ve geliştirdikleri XML tabanlı haber

alarmı programı üzerinden RSS yayını ile duyurmakta ve üyelerine e-posta yoluyla e-sirküler olarak göndermektedir.

Stajyerlerin staj dönemleri boyunca, TESMER tarafından sürdürülen e-USE projesi kapsamında e-öğrenme faaliyetlerine katılımları zorunludur.

26.07.2008 Tarih ve 26948 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 5786 Sayılı Kanun ile değiştirilen 3568 Sayılı Meslek Yasası ile SMMM'lere zorunlu meslek içi eğitim zorunluluğu getirilmiştir.

“MESLEKİ GELİŞTİRME EĞİTİMİ (5786 Sayılı Kanunun 17. Maddesi ile değiştirilen yeni başlıklı madde Yürürlük: 26. 07.2008)

Madde 44- Meslek mensuplarının, mesleki faaliyetlerini fiilen devam ettirmeleri için Birlik ve odalar tarafından düzenlenecek mesleki geliştirme ve eğitim seminerlerine katılmaları zorunludur. Meslek içi eğitimle ilgili konular, eğitim programları ve süreleri ile diğer hususlara ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle belirlenir.”

“Geçici Madde 11 - (5786 Sayılı Kanunun 20. Maddesi ile eklenen Geçici Madde Yürürlük: 26.07.2008)

Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce; serbest muhasebeci unvanını almış olanlar ile serbest muhasebecilik stajına devam edenlerden başarılı olanlar; altı ayı geçmemek üzere, TÜRMOB tarafından verilen mesleki uyum eğitimine katılarak bu eğitimi tamamladıkları tarihten itibaren beş yıl içinde yapılacak özel serbest muhasebeci mali müşavirlik sınavlarına beş defa girebilirler. Bu sınavlarda başarılı olanlar, serbest muhasebeci mali müşavir unvanını almaya hak kazanırlar. Mesleki uyum eğitiminin konuları ve ücreti ile yapılacak özel sınavın usul ve esasları Maliye Bakanlığı ile TÜRMOB tarafından müştereken belirlenir.

Söz konusu sınavlarda başarılı olamayanlar veya sınava katılmayanlar ise sadece serbest muhasebeci unvanı ile çalışabilirler, "serbest muhasebeci mali müşavir" unvanını kullanamazlar. Bunlar, 2 nci maddenin (A) fıkrasının (b) ve (c) bentlerinde belirtilen işleri yapamazlar, 45 inci maddede belirtilen yasaklara uymak zorunda olup, meslek mensuplarına ilişkin düzenlemelere tabi tutulurlar. Ayrıca, bunların yapacakları iş ve işlemler karşılığında alacakları ücretler 46 ncı maddeye göre tespit edilmeye devam edilir.

Bu madde uyarınca serbest muhasebeci mali müşavir unvanını almaya hak kazananların;

a) Yeminli mali müşavirlik sınavına katılabilmeleri için 9 uncu maddede belirtilen şartlara,

b) İlgili kanunları uyarınca bağımsız denetçi unvanıyla denetim yapabilmeleri için söz konusu mevzuatta belirtilen şartlara,

ilave olarak 5 inci maddenin (A) fıkrasının (a) bendinde belirtilen eğitim şartını taşımaları zorunludur.”

SMMM'lerin meslek içi eğitim konusunu düzenleyen yönetmelik henüz yürürlüğe girmemiştir. TÜRMOB Genel Başkanı Masum Türker, 23.05.2009 tarihinde gerçekleştirilen İSMMMÖ 20. Olağan Genel Kurulu'nda yaptığı konuşmasında; zorunlu meslek içi eğitim faaliyetlerinin ve SM'lerin tabi tutulacakları mesleki uyum eğitimlerinin TESMER tarafından planlandığını ve bu eğitimlerin bir kısmının e-öğrenme yöntemleri ile verileceğini ifade etmiştir.

İSMMMÖ, meslek öncesi ve meslek içi eğitim faaliyetlerinde; özellikle asenkron e-öğrenme yöntemlerinden yararlanmaktadır.

3.9. E-ÖĞRENME ORTAMLARI

E-öğrenme içeriği tasarlanırken yararlanılan ortamlardan bazıları;

- 3.9.1. Web tabanlı öğrenme,
- 3.9.2. Sanal sınıflar,
- 3.9.3. İşbirlikçi yazılımlar,
- 3.9.4. İnternet üzerinden içerik paylaşımı,
- 3.9.5. Dahili web (*intranet*) / harici web (*extranet*),
- 3.9.6. Ses ve görüntü kayıtları,
- 3.9.7. Uydu yayını,
- 3.9.8. Etkileşimli televizyon,
- 3.9.9. Çoklu ortam (*multimedia*) CD-ROM' ları
- 3.9.10. Web siteleri ve web 2.0 toplulukları,
 - E-postalar, e-posta grupları,
 - e-portföy
 - *Blog*' lar,

- *Wiki*' ler,
- Sohbet,
- Bilgisayar destekli değerlendirmeler,
- Eğitsel animasyonlar,
- Simulasyonlar,
- Eğitsel oyunlar,
- Öğretim yönetim sistemleri (LMS),
- Mobil iletişim araçları (mobil telefonlar, PDA, notebook, netbook v.b.)
- MP3, MP4 çalarlar,
- *Podcast*' lar,
- Elektronik oylama sistemleridir.

4. YÖNTEM

Profesyonel mesleklerde, öğrenme ihtiyacı ve meslek içi eğitimin önemi yadsınamaz. Profesyonel bir meslek olan, öğretim görevliliği mesleği mensuplarının e-öğrenme yöntemleri hakkında ve e-öğrenmenin Öğretim Görevlilerinin meslek öncesi ve meslek içi sağlayabileceği faydalara ilişkin görüşlerinin ve Öğretim Görevlilerinin bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanma durumlarının belirlenebilmesi amacıyla gerçekleştirilen bu araştırmanın yöntemine ilişkin bilgiler aşağıda sunulmaktadır.

4.1. ARAŞTIRMA KONUSU VE AMACI

Mesleki ve kişisel gelişim ihtiyacı ile birlikte; sürekli eğitim ve yaşam boyu öğrenme kavramları her geçen gün daha da önem kazanmaktadır. Sürekli öğrenmenin, öğrenen için bunaltıcı olması yaşam boyu öğrenmenin sakıncası olarak gözükmemektedir. Bu durum farkında olmadan öğrenme kavramını çözüm olarak gündeme getirmektedir. Modern insanın hayatının bir parçası haline gelen internet, mobil teknolojiler, iletişim ve medya araçları vasıtasıyla uygulanan e-öğrenme faaliyetleri; farkında olmadan öğrenmeyi teşvik etmekte ve mesleki gelişim eğitimlerinin verilmesi açısından bir fırsat olarak görünmektedir. Bu çalışmanın amacı, Öğretim Görevlilerinin bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanma durumlarının ve e-öğrenmeye yönelik görüşlerinin belirlenmesi olarak belirlenmiştir.

4.2. VERİ TOPLAMA YÖNTEMİ

Anketin hazırlanması aşamasında kaynak olarak; Uzunboylu (2007), Alakoç (2001), Ülker Ayyıldız, Günlük ve Erbey (2006)' in e-öğrenmeye yönelik görüş belirleme çalışmalarında uyguladıkları anket örnekleri baz alınmıştır. Hazırlanan bilgi toplama aracının ilk 7 maddesi Öğretim Görevlilerinin bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanma durumu ve 8 - 13 arası maddeler ise e-öğrenmeye yönelik görüşlerinin belirlenmesine yöneliktir. Anketin geçerlilik çalışması için uzman görüşüne başvurulmuştur.

Hazırlanan anketin cevaplama süresinin ortalama 5 dakikayı geçmemesi hedeflenerek, cümleler kısa tutulmuş ve soru sayısının fazla olmamasına özen gösterilmiştir.

Araştırmada, bilgi ve iletişim teknolojileri ile e-Öğrenme yöntemleri üzerine yoğunlaşıldığından; anketin öğretim görevlilerine e-posta yoluyla internet üzerinden çevrimiçi uygulanması uygun görülmüştür.

Öğretim Görevlilerinin e-posta adresleri, üniversite veritabanından rastgele örnekleme yöntemiyle taranarak bir veri tabanı oluşturulmuştur. Anketin ilk bölümü görüşüne başvurulmuş Öğretim Görevlilerinin demografik özelliklerinin, bilgisayar ve internet kullanımındaki alışkanlıklarının betimlenmesine; ikinci bölümünde ise e-öğrenme uygulamaları konusundaki düşüncelerinin belirlenmesine yönelik sorulardan oluşmaktadır. (Bkz. EK:1 ANKET)

Tasarlanarak, <http://cembukucu.questionpro.com> adresinde yayınlanan anket, araştırma çalışmasının amacını özetleyen bir üst yazıyla belirli bir tarihe kadar cevaplamaları istenerek e-posta adreslerine gönderilmiştir.

4.3. ARAŞTIRMANIN ÇALIŞMA GRUBU ve SINIRLILIKLARI

YÖK (2009) verilerine göre, Türkiye genelinde 54774 öğretim görevlisi kayıtlıdır. Araştırma, uygulama kitlesinin genişliği nedeniyle; Öğretim Görevlilerinin taranarak rastgele örnekleme yöntemiyle e-posta adreslerinden bir veri tabanı elde edilmiştir.

Araştırma kapsamında hazırlanan veri tabanında yer alan anketin gönderildiği e-posta adreslerinin %19'unun hatalı olduğu görülmüş ve veri tabanından çıkarılmıştır. Gönderilen anketler 127 kişiye ulaşmış, 63 kişi tarafından yanıtlanmıştır. Anketi görüntüleyen kişilerin %52'si anketi tamamlayarak görüşlerini bildirmiştir.

Amasya Üniversitesi akademik personeline resmi yazı ile duyurulmasına rağmen cevaplama oranındaki azlık, kişilerde anket sorularını cevaplamaya karşı bir ön yargı olduğunu göstermektedir.

4.4. ARAŞTIRMANIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Toplanan anket verileri, SPSS 16.0 programına aktararak değerlendirilmiştir. Excel 2007 programında pay grafikleri çizilerek, sonuçlar görsel ve kolay yorumlanabilir bir şekilde betimlenmiştir.

Anket değerlendirilirken, görüş bildiren kişilerin demografik özelliklerinin frekans (f) yüzde (%) tabloları ve pay grafikleri oluşturularak yorumlanmıştır.

Anketin betimsel analizinde uzman görüşüne başvurulmuştur. Anket sorularının cronbach alfa katsayısına bakılarak güvenilirliklerine bakılmıştır.

5. BULGULAR

Ankette yer alan soruların hepsinin cevaplanması zorunlu tutulduğu için bütün sorulara verilen yanıt sayısı ankete katılım sayısına eşittir.

5.1. GÖRÜŞ BİLDİRİLENLERİN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ

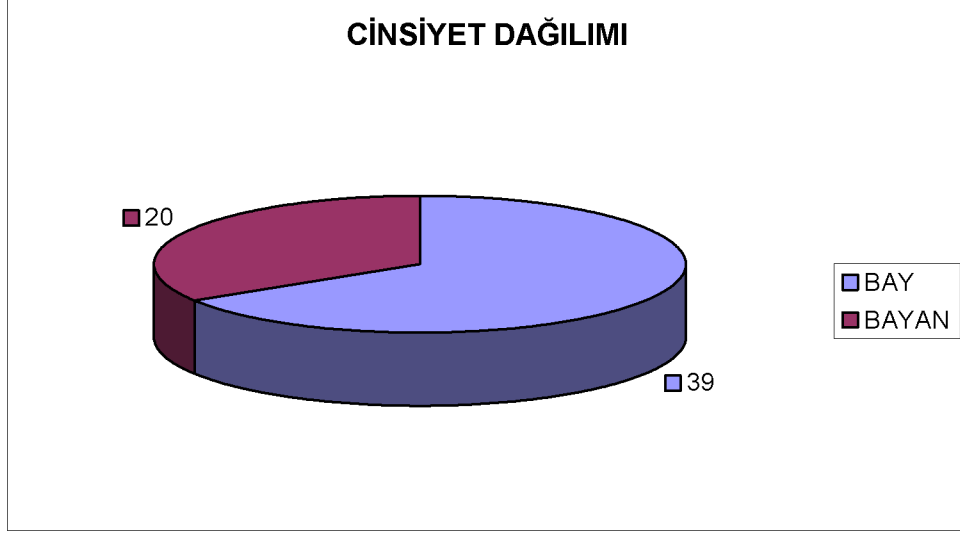
Cevaplanan anket sorularının, frekans dağılımı ve bu dağılımın grafiksel gösterimleri aşağıda görülmektedir.

5.1.1. Cinsiyet Dağılımı

Tablo 05.1 Görüş Bildirenlerin Cinsiyetlerinin Dağılımı

	Frekans (f)	Yüzde %
Bay	39	66.10

Bayan	20	33.90
Toplam	59	100

Şekil 0.1 Görüş Bildirenlerin Cinsiyetlerinin Dağılımı

Anketi yanıtlayarak görüş bildiren kişilerin, % 66.10' si bay, %33.90 ' ü bayandır.

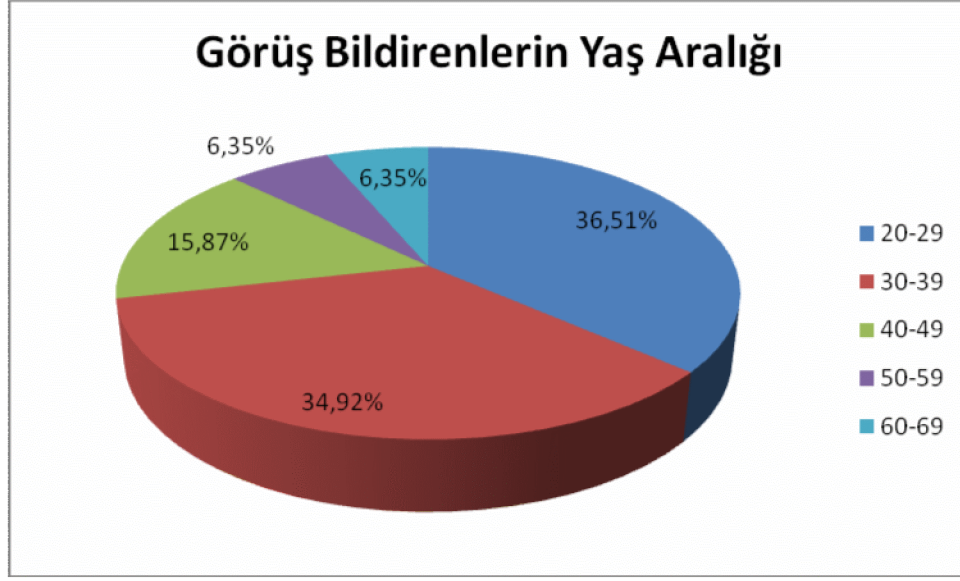
5.1.2. Yaş Dağılımı

Anketi yanıtlayan kişilerin yaş grupları, Tablo 0.2 Görüş Bildirenlerin Yaş Dağılımı' nda görülmektedir.

Tablo 0.2 Görüş Bildirenlerin Yaş Dağılımı

YAŞ	Frekans (f)	Yüzde %
20-29	25	36,51
30-39	24	34,92
40-49	10	15,87

Görüş bildirenlerin yaş ortalaması 36'dır. Anketi genç bir Öğretim görevlisi kitlesi cevaplamıştır.

Şekil 05.2 Görüş Bildirenlerin Yaş Dağılımı

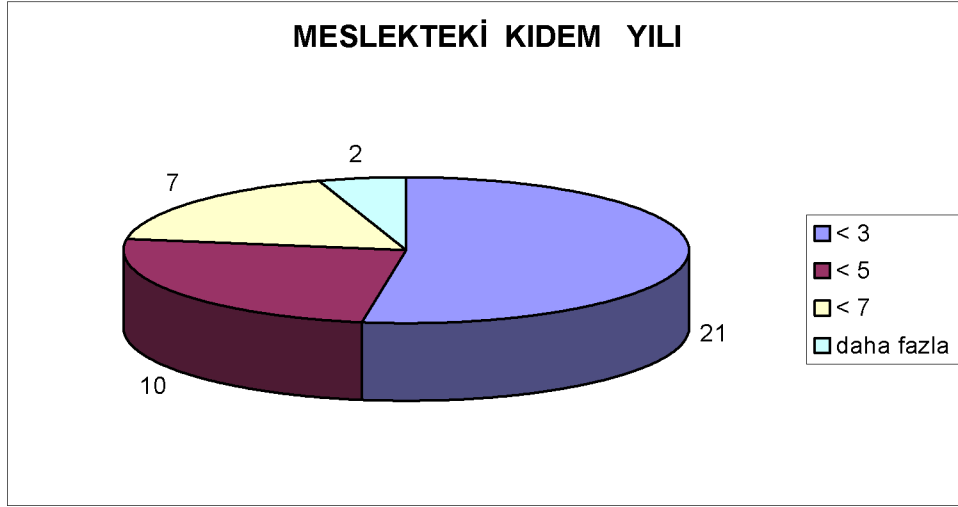
5.1.3. Mesleki Kıdemleri

Öğretim Görevlilerinin mesleklerini yaptıkları süre Tablo 05.3 Görüş Bildiren Öğretim Görevlilerinin Mesleki Kıdemlerinin Dağılımı' nda gösterilmektedir.

Tablo 05.3 Görüş Bildiren Öğretim Görevlilerinin Mesleki Kıdemlerinin Dağılımı

Kıdem	Frekans (f)	Yüzde (%)
1-3 yıl	21	35.59
3-5 yıl	10	16.95
5-7 yıl	7	11.
Daha fazla	21	35.59
Toplam	59	100

Anketi cevaplayan Öğretim Görevlilerinin % 64,4' ü mesleki kariyerlerinin ilk on yılının içindedir.

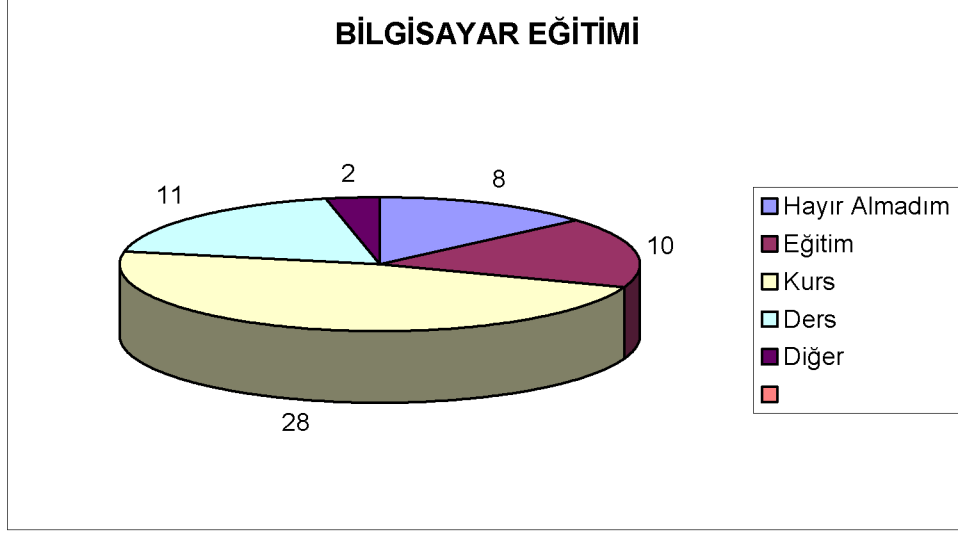
Şekil 05.3 Görüş Bildiren Öğretim Görevlilerinin Mesleki Kıdemlerinin Dağılımı

5.1.4. Aldıkları Bilgisayar Eğitimleri

Tablo 0.4 Görüş Bildiren Öğretim Görevlilerinin Bilgisayar Eğitimi Dağılımı'nda da görüldüğü üzere Öğretim görevlilerinin % 8'si herhangi bir eğitim almadan bilgisayar kullanmaktayken %28' si bir kursa katılarak bilgisayar kullanmayı öğrenmişlerdir.

Tablo 0.4 Görüş Bildiren Öğretim Görevlilerinin Bilgisayar Eğitimi Dağılımı

	Frekans (f)	Yüzde %
Hayır Almadım	8	13.56
Eğitim	10	16.95
Kurs	28	47.46
Ders	11	18.64
Diğer	2	3.39
Toplam	63	100

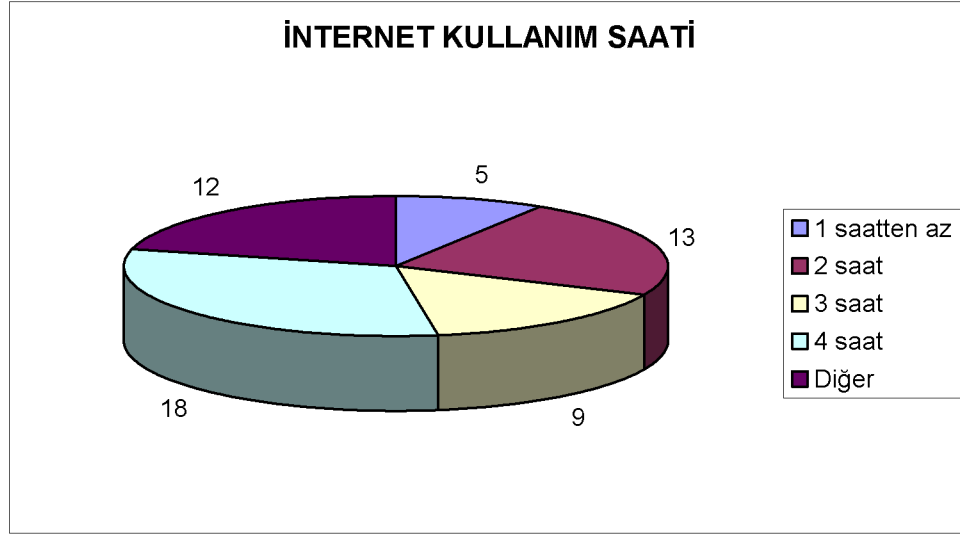
Şekil 0.4 Görüş Bildiren Öğretim Görevlilerinin Bilgisayar Eğitimi Dağılımı

5.1.5. Günlük Bilgisayar Kullanım Süreleri

Görüş bildiren Öğretim görevlilerinin, Tablo 0.7 İnternete Bağlanma Olanaklarının Dağılımı' nda görüldüğü üzere her gün en az bir saat internete bağlanmaktadır.

Tablo 0.5 Görüş Bildirenlerin Bilgisayar Kullanım Saati

	Frekans (f)	Yüzde %
1 saatten az	5	0.00
2 saat	13	30.16
3 saat	9	28.57
4 saat	18	26.98
Diğer	12	21.05
Toplam	63	100

Şekil 0.5 Görüş Bildirenlerin Günlük Bilgisayar Kullanım Saati

5.1.6. Kullanılan Bilgisayar Uygulamalarının Dağılımı

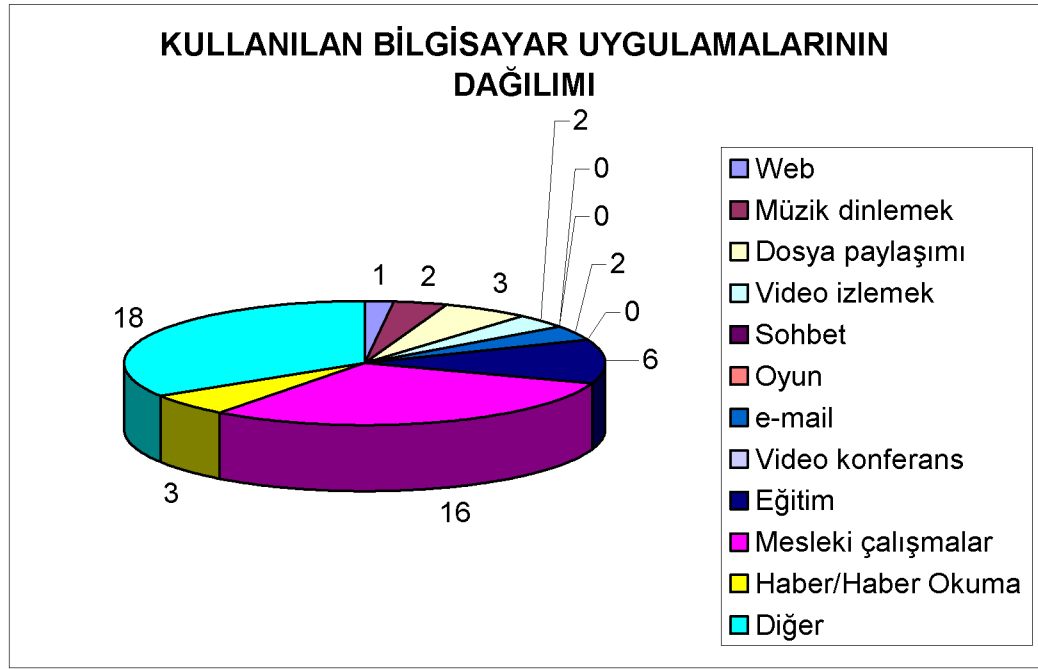
Anketimize katılan Öğretim Görevlilerinin, bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanma oranlarına bakıldığında; yaklaşık % 16' sı mesleki çalışmalarında bilgisayar kullanmaktadırlar. Mesleki çalışmalarının dışında, yaklaşık % 18' si anket dışında kalan uygulamalarını kullanırken, % 7' i Web üzerinden dolaşmayı ve % 6' ı eğitim amaçlı olarak yararlanmaktadır.

% 3' sı dosya paylaşımı, % 2' e-mail ve % 3' i gazete ve haber amaçlı olarak kullanmaktadır.

Tablo 0.6 Kullanılan Bilgisayar Uygulamalarının Dağılımı

Uygulamalar	Frekans (f)	Yüzde %
Web	1	11.86
Müzik dinlemek	2	3.39
Dosya paylaşımı	3	5.08
Video izlemek	2	3.39
Sohbet	0	0
Oyun	0	0

e-mail	2	3.39
Video konferans	0	0
Eğitim	6	10.17
Mesleki alışmalar	16	27.12
Haber/Haber Okuma	3	5.08
Diğer	18	30.51

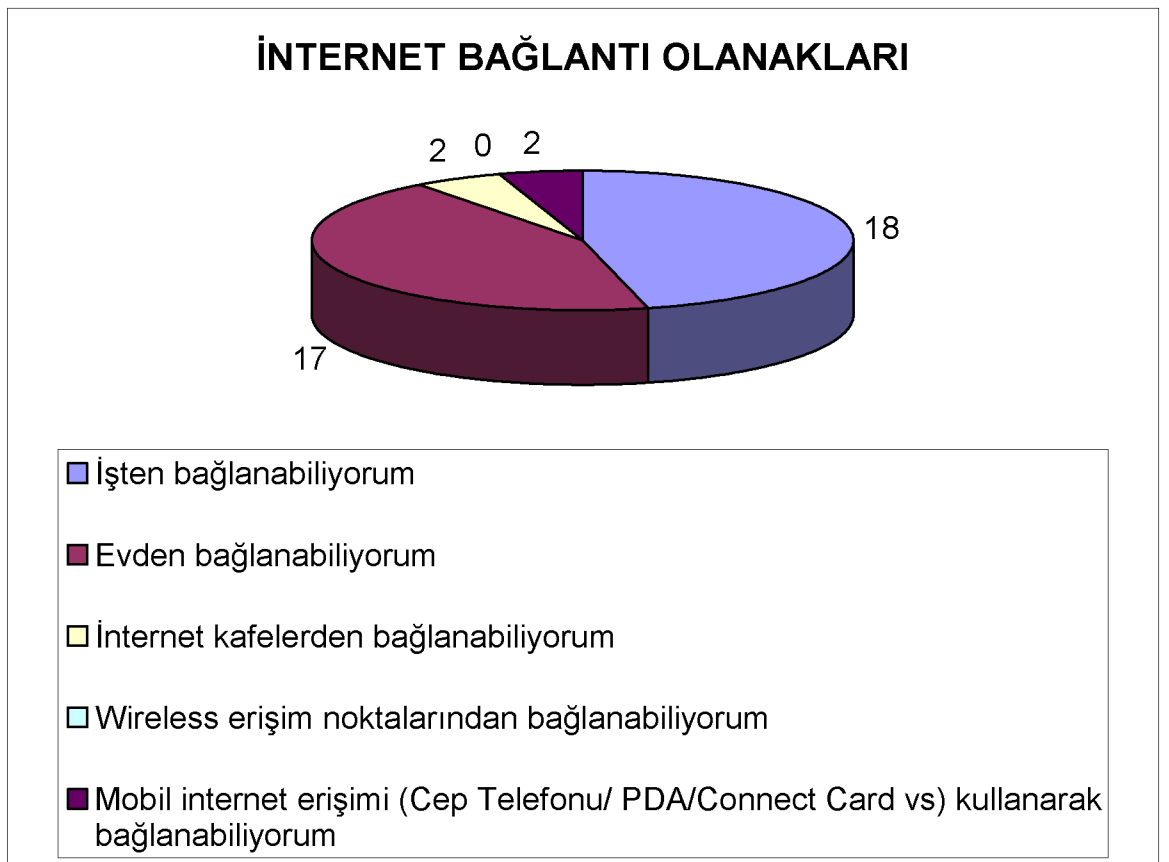
şekil 0.6 Bilgisayar Kullanımlarının Uygulamalara Dağılımı

5.1.7. İnternete Bağlanma Olanakları

Tablo 0.7 İnternete Bağlanma Olanaklarının Dağılımı

	Frekans (f)	Yüzde %
İşten bağlanabiliyorum	18	30.51
Evden bağlanabiliyorum	17	28.81
İnternet kafelerden bağlanabiliyorum	2	3.39
Wireless erişim noktalarından bağlanabiliyorum	0	0
Mobil internet erişimi (Cep Telefonu/ PDA/Connect Card vs) kullanarak bağlanabiliyorum	2	3.39

Ankette internet bağlantı olanakları sorulan Öğretim görevlilerinin yanıtları incelendiğinde, % 18' inin işyerlerinden % 17' inin evlerinden internete bağlanabildikleri ve büyük bir bölümünün hem evlerinde hem de iş yerlerinde internete bağlanma olanaklarının olduğu anlaşılmaktadır. (Bkz. Tablo 0.7 İnternete Bağlanma Olanaklarının Dağılımı)

Şekil 05.7 Görüş Bildirenlerin İnternete Bağlanma Olanaklarının Kişilere Dağılımı

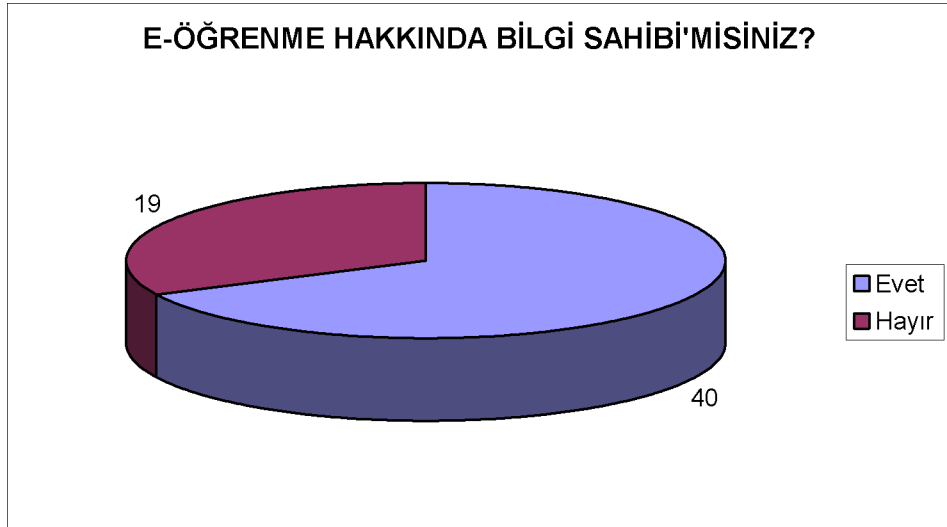
5.2. ÜNİVERSİTE ÖĞRETİM ELEMANLARININ MESLEK İÇİ EĞİTİME YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

5.2.1. E-Öğrenme Bilgileri

Öğretim Görevlilerinin % 19' nun e-öğrenme konusunda bilgi sahibi olmadıklarını bildirmişlerdir. (Bkz. Tablo 0.8 Görüş Bildirenlerin E-Öğrenme Hakkında Bilgisi)

Tablo 0.8 Görüş Bildirenlerin E-Öğrenme Hakkında Bilgisi

	Frekans (f)	Yüzde %
Evet	40	67.80
Hayır	19	32.20
Toplam	59	100

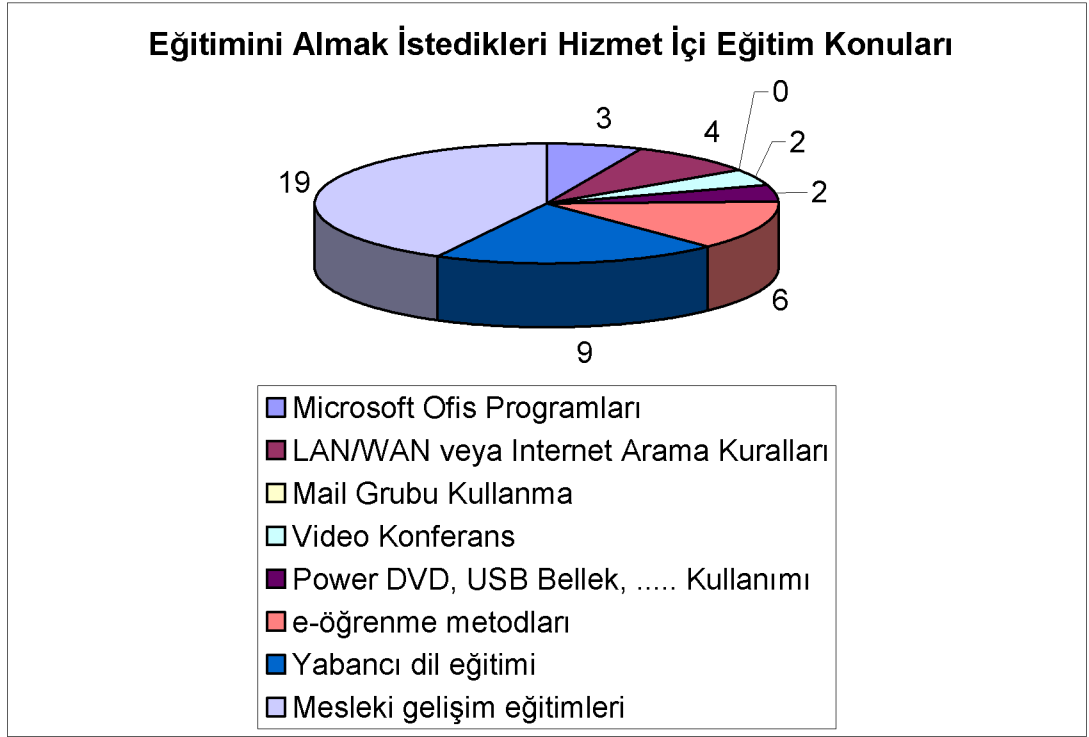
Şekil 0.8 Görüş Bildirenlerin E-Öğrenme Hakkında Bilgisi

5.2.2. Eğitimini Almak İstedikleri Hizmet İçi Eğitim Konuları

Tablo 0.9 Verilmesini Tercih Edecekleri Eğitim Konularının Dağılımı incelendiğinde, % 87,3' ü mesleki gelişim eğitimlerinin, % 58,73' ü yabancı dil eğitimlerini, % 52' si ofis programlarını ve % 36,5' i e-öğrenme metotlarının hizmet içi eğitim olarak yani mesleki faaliyetleri kesintiye uğramadan verilen eğitimler olsa katılmayı düşüneceklerini bildirdikleri görölmektedir.

Tablo 0.9 Verilmesini Tercih Edecekleri Eğitim Konularının Dağılımı

	Frekans (f)	Yüzde %
Microsoft Ofis Programları	3	5.08
LAN/WAN veya Internet Arama Kuralları	4	6.78
Mail Grubu Kullanma	0	0
Video Konferans	2	3.39
Power DVD, USB Bellek, ...v.b. Kullanımı	2	3.39
e-öğrenme metotları	6	10.17
Yabancı dil eğitimi	9	15.25
Mesleki gelişim eğitimleri	19	32.20

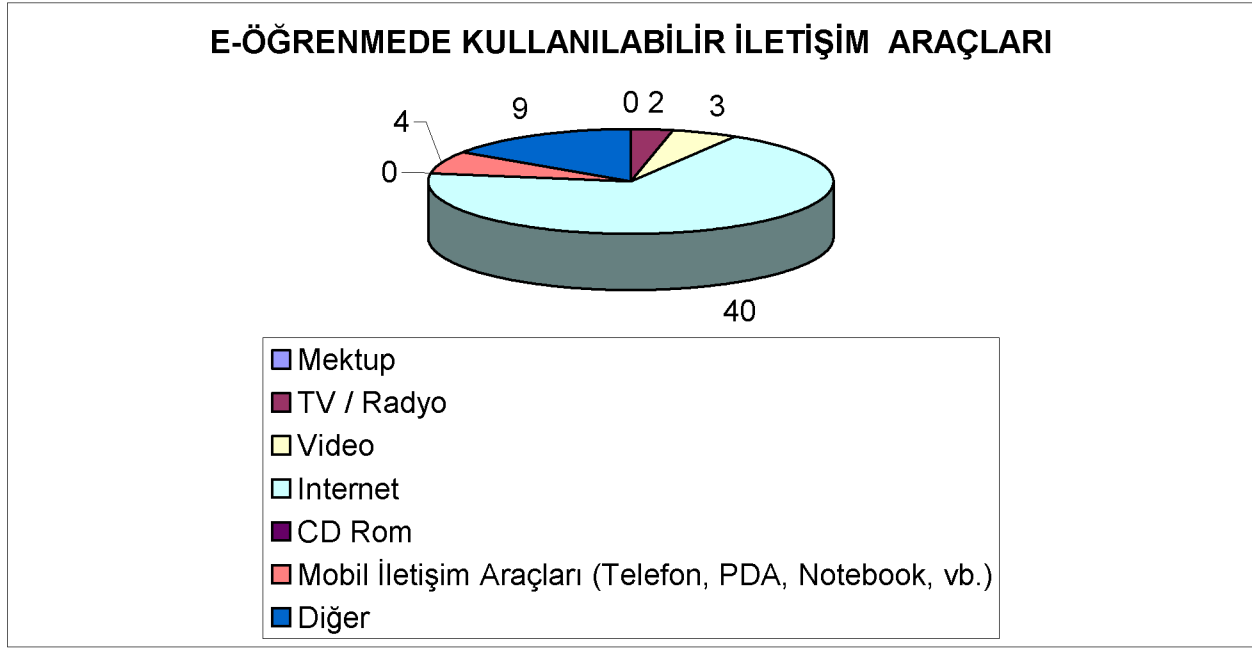
Şekil 0.9 Görüş Bildirenlerin Verilmesini Tercih Edecekleri Eğitim Konularının Kişilere Dağılımı

5.2.3. e-Öğrenme ile Kullanılabilecek İletişim Araçları

Tablo 05.10 E-Öğrenmede Kullanılabilir İletişim Araçları konusundaki soruyu % 84 internet, % 46 mobil iletişim araçları, % 39,7 video konferansları, % 38 CD-ROM lar ile e-öğrenme verilebileceğini düşündüklerine işaret etmektedir.

Tablo 05.10 E-Öğrenmede Kullanılabilir İletişim Araçları

	Frekans (f)	Yüzde %
Mektup	0	0
TV / Radyo	2	3.45
Video	3	5.17
İnternet	40	68.97
CD Rom	0	0
Mobil iletişim araçları(Telefon,PDA vb.)	4	6.90
diğer	9	15.14

Şekil 0.10 e- Öğrenmede Kullanılabilecek İletişim Araçlarının Kişilere Göre Dağılımı

5.2.4. Mesleki Gelişim Eğitimi e-Öğrenme ile Verilebilecek Meslekler

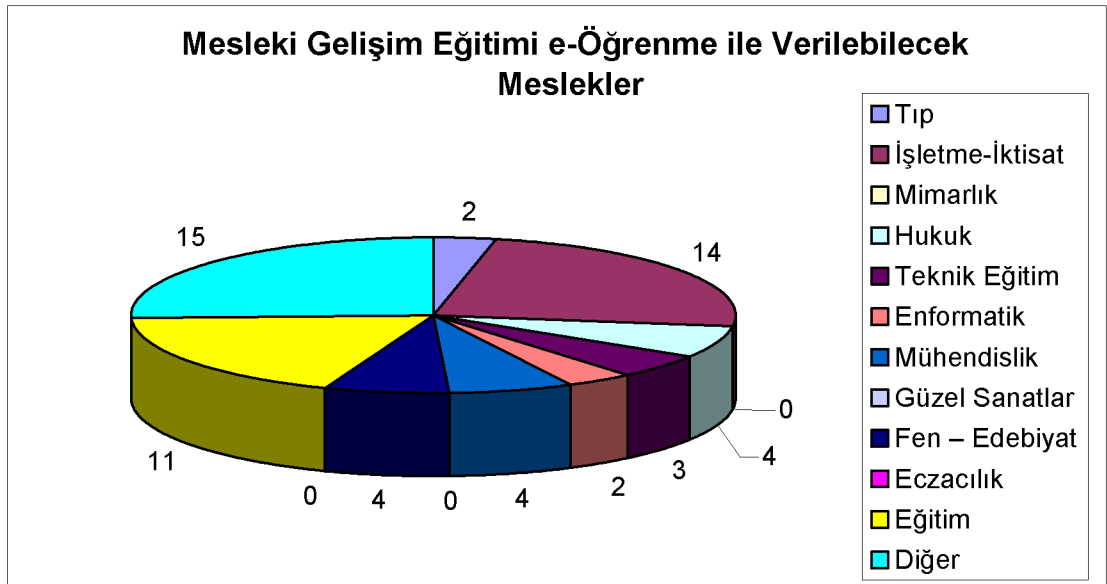
Tablo 0.11 E-Öğrenme ile Verilebileceği Yöntünde Görüş Bildirilen Mesleklerin Dağılımı

	Frekans (f)	Yüzde %
Tıp	2	3.39
İşletme-İktisat	14	23.73
Mimarlık	0	0
Hukuk	4	6.78
Teknik Eğitim	3	5.08
Enformatik	2	3.39
Mühendislik	4	6.78
Güzel Sanatlar	0	0
Fen – Edebiyat	4	6.78
Eczacılık	0	0
Eğitim	11	18.64
Diğer	15	24.14
Toplam	59	

Tablo 0.11 E-Öğrenme ile Verilebileceği Yönünde Görüş Bildirilen Mesleklerin Dağılımı

Tablo 5.11’ de görüldüğü üzere Öğretim Görevlilerinin yaklaşık % 23.73’ü işletme-iktisat eğitimi e-öğrenmeyle verilebilecek bir bilim dalı olduğunu, %18.64 ‘si ise eğitim bilimleri eğitimlerinin de e-öğrenmeyle verilebileceğini düşünmektedir.

Anketi yanıtlayan Öğretim Görevlilerinin biri diğer seçeneğini işaretleyerek, hiçbirinin; diğer seçeneğini işaretleyen ikinci kişi de hepsinin e-öğrenme ile verilebileceğini belirtmişlerdir.

Şekil 05.11 E-Öğrenme İle Verilebileceği Yönünde Görüş Bildirilen Mesleklerin Dağılımı

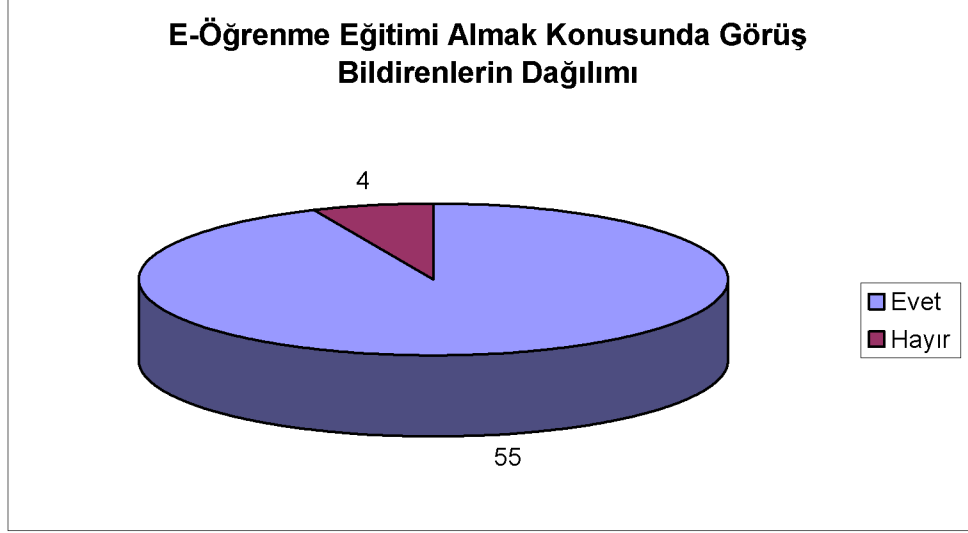
5.2.5. E-Öğrenme Ortamında Verilecek Mesleki Gelişim Eğitimlerine Katılım Hakkında Görüşleri

Ankete katılan Öğretim Görevlilerinin %93.22’si mesleği hakkında e-öğrenme ile verilecek bir eğitime katılmayı düşünceğini işaretlemiştir. (Bkz.

Tablo 05.12 E-Öğrenme Eğitimi Almak Konusunda Görüş Bildirenlerin Dağılımı)

Tablo 05.12 E-Öğrenme Eğitimi Almak Konusunda Görüş Bildirenlerin Dağılımı

	Frekans (f)	Yüzde %
Evet	55	93.22
Hayır	4	6.78
Toplam	59	100

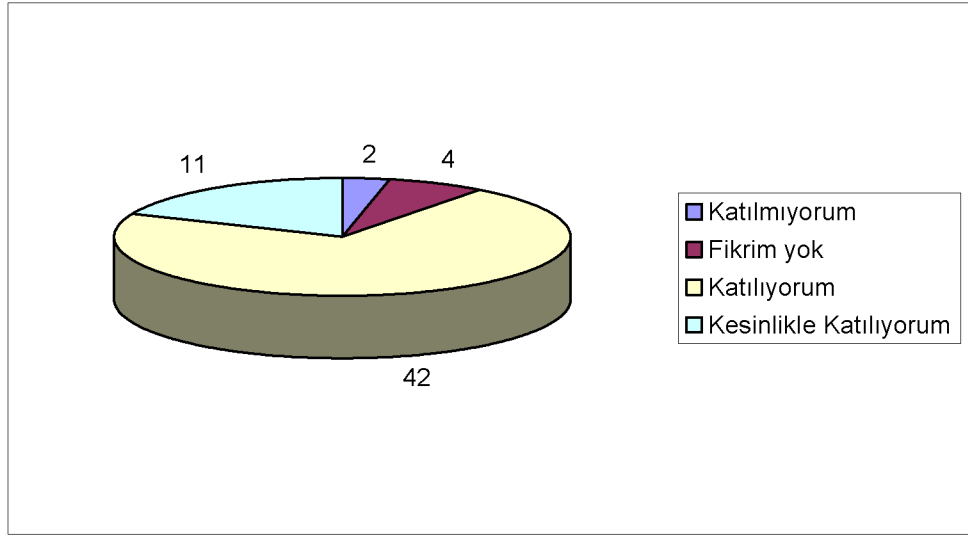
Şekil 0.12 E-Öğrenme Eğitimi Almak Konusunda Görüş Bildirenlerin Dağılımı

5.3. ÖĞRETİM GÖREVLİLERİNİN E-ÖĞRENMEYE YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

Öğretim Görevlilerinin e-öğrenmeye yönelik görüşlerini belirlemek için toplam 12 soru sorulmuştur. Aşağıda bu soruların betimsel açıklaması yapılmıştır.

Tablo 0.13 Frekans tablosu

	Frekans (f)	Yüzde (%)
Katılmıyorum	2	3.38
Fikrim yok	4	6.78
Katılıyorum	42	71.19
Kesinlikle Katılıyorum	11	18.64
Toplam	59	100,00

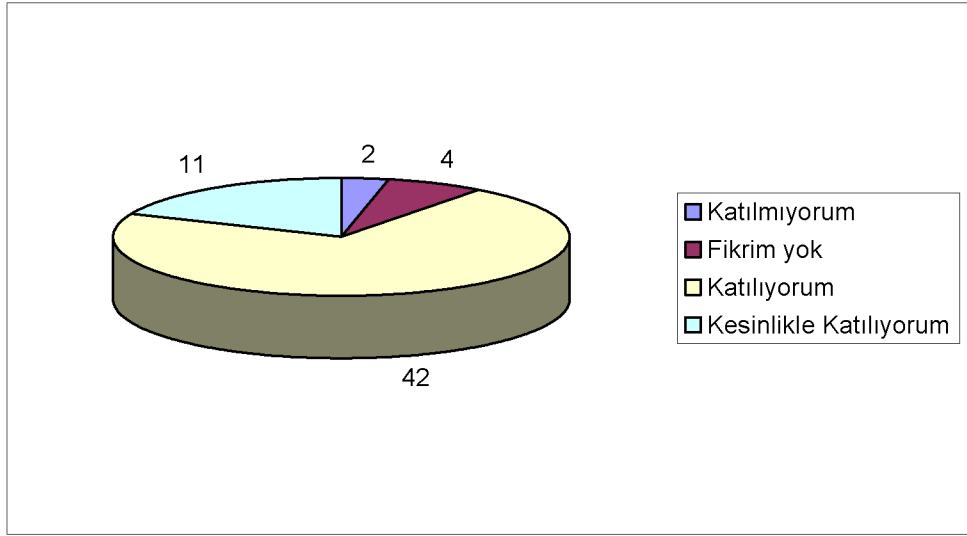
Şekil 0.13 “E-Öğrenme ile eğitim çok çağdaş bir yöntemdir” ifadesinin yorumları

Anketi yanıtlayan %11’ i ifadeye kesinlikle katıldığını, %42’ si katıldığını, %2’ si katılmadığını belirtirken, % 4’ ü ise fikrim yok cevabını vermiştir.

E- öğrenme ile eğitim anketini yanıtlayan Öğretim Görevlilerinin çok büyük bir bölümü tarafından çağdaş bir eğitim yöntemi olarak nitelendirilmiştir.

Tablo 0.14 Frekans Tablosu

	Frekans (f)	Yüzde (%)
Katılmıyorum	2	3.38
Fikrim yok	4	6.78
Katılıyorum	42	71.19
Kesinlikle Katılıyorum	11	18.64
Toplam	59	100,00

Şekil 0.14 “E-Öğrenme ile eğitim geleneksel eğitim yöntemleri kadar etkilidir.” ifadesinin yorumları

Anketi yanıtlayan Öğretim görevlilerinin % 41.38’ i e-öğrenmenin geleneksel yöntemler kadar etkili olduğuna katıldığını, % 8.62’ si kesinlikle katıldığını, % 24.14’ ü katılmadığını %1.72’ i kesinlikle katılmadığı cevabını vermiştir.

E- öğrenme ile eğitim, anketi yanıtlayan Öğretim görevlilerinin büyük çoğunluğu tarafından geleneksel eğitim yöntemleri kadar etkili olarak nitelendirilmiştir.

Tablo 0.15 Frekans Tablosu

	Frekans (f)	Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	1	1.72
Katılmıyorum	14	24.14
Katılıyorum	24	41.38
Kesinlikle Katılıyorum	5	8.62
Toplam	58	100,00

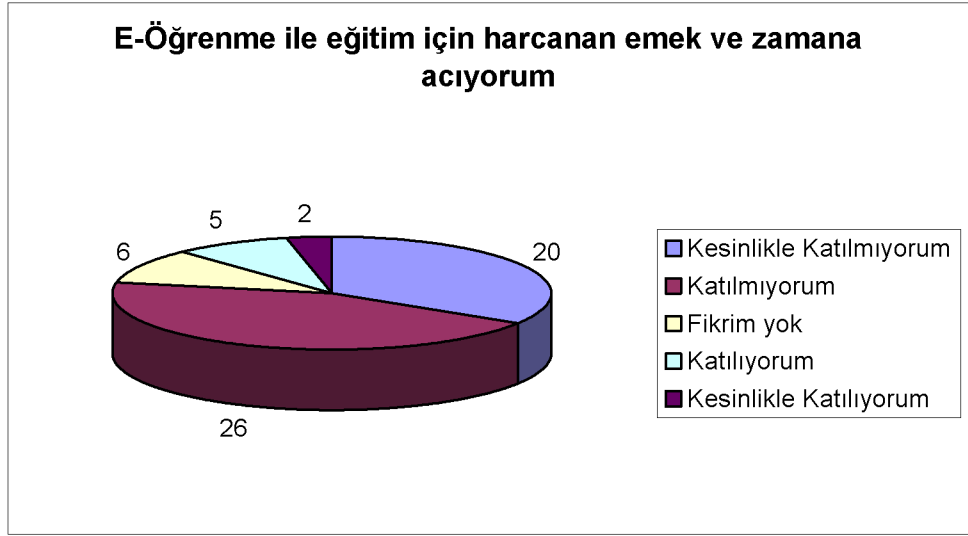
Şekil 0.15 “E-Öğrenme ile eğitim için harcanan emek ve zamana acıyorum” ifadesinin yorumları

Ankete katılan Öğretim Görevlilerinin % 44.07’ si ifadeye katılmıyorum, % 33.90’nı kesinlikle katılmıyorum, % 8.47’ si katılıyorum, ve % 10.17’ si fikrim yok cevabını vermiştir.

Öğretim Görevlilerinin çok büyük bir bölümü tarafından, e-Öğrenme ile eğitim emek ve zaman harcamaya değer olarak nitelendirilmiştir.

Tablo 5.16 Frekans tablosu

	Frekans (f)	Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	20	39.90
Katılmıyorum	26	44.07
Fikrim yok	6	10.17
Katılıyorum	5	8.47
Toplam	57	100

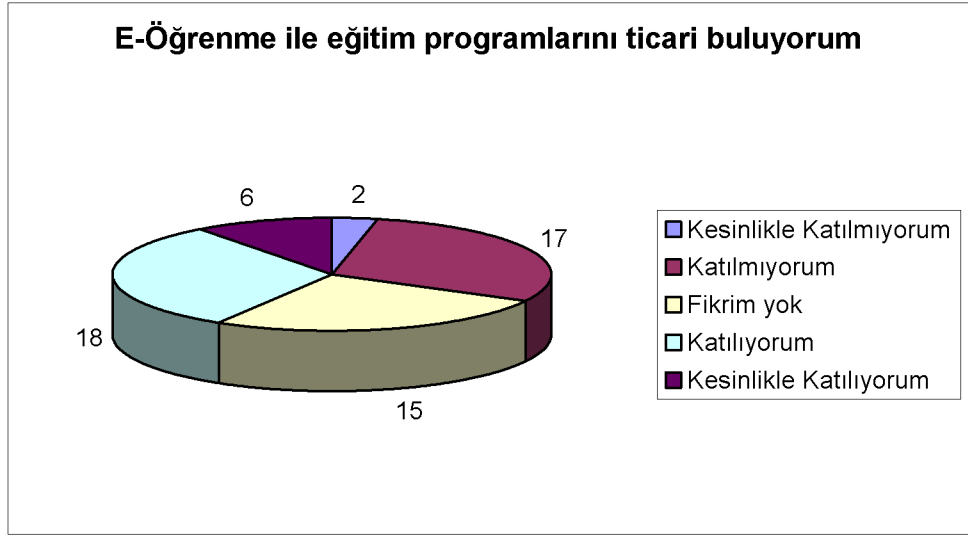
Şekil 0.16 “E-Öğrenme ile eğitim programlarını ticari buluyorum” ifadesinin yorumları

Anketi yanıtlayanların % 31.03’ ü “e-Öğrenme ile eğitim programlarını ticari buluyorum” ifadesine katılıyorum, % 3.45’ i kesinlikle katılıyorum, % 25.86’ sı fikrim yok, % 29.31’i katılmıyorum ve % 3.45’ i kesinlikle katılmıyorum cevabını vermiştir.

Ankete katılan Öğretim Görevlilerinin yaklaşık üçte biri görüş bildirmekten kaçınmış, yarısına yakını da e-Öğrenme ile eğitim programlarını ticari buldukları yönünde görüş bildirmişlerdir.

Tablo 0.17 Frekans tablosu

	Frekans (f)	Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	2	3.45
Katılmıyorum	17	29.31
Fikrim yok	15	25.86
Katılıyorum	18	31.03
Kesinlikle Katılıyorum	6	10.34
Toplam	58	100

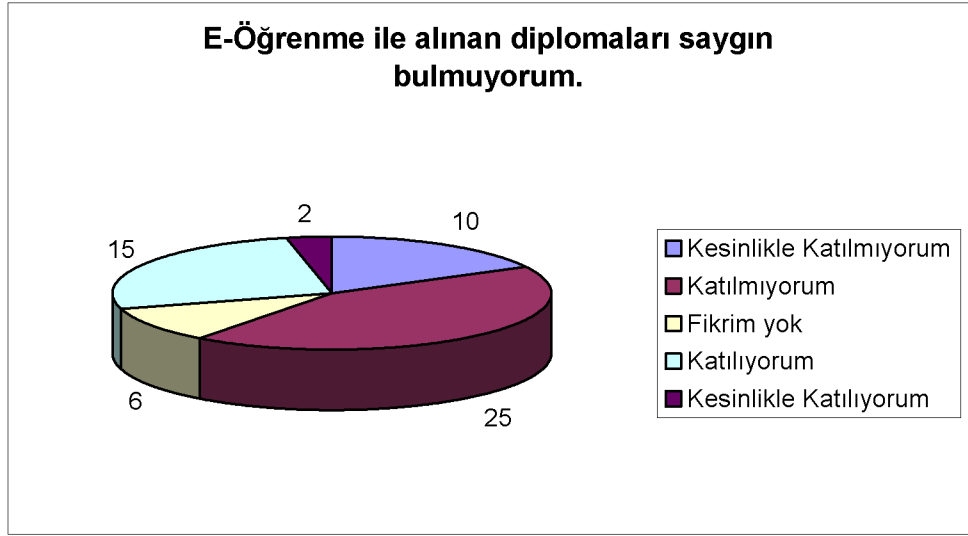
Şekil 0.17 “E-Öğrenme ile alınan diplomaları saygın bulmuyorum.” İfadesinin yorumları

Yanıtlayanların % 43.10’u katılmıyorum, % 17.24’ ü kesinlikle katılmıyorum, % 25.86’ sı katılıyorum, ve % 10.34’ ü fikrim yok cevabını vermiştir.

Anketi yanıtlayan Öğretim Görevlilerinin yaklaşık Onnda biri e-Öğrenme ile alınan diplomaların saygınlığı konusunda görüş bildirmemiş, Yarısına yakını saygın bulurken diğer dörtte biri saygın bulmamıştır. Saygın bulanların sayısı büyük bir çoğunluktadır.

Tablo 0.18 Frekans tablosu

	Frekans (f)	Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	10	17.24
Katılmıyorum	25	43.10
Fikrim yok	6	10.34
Katılıyorum	15	25.86
Toplam	56	100

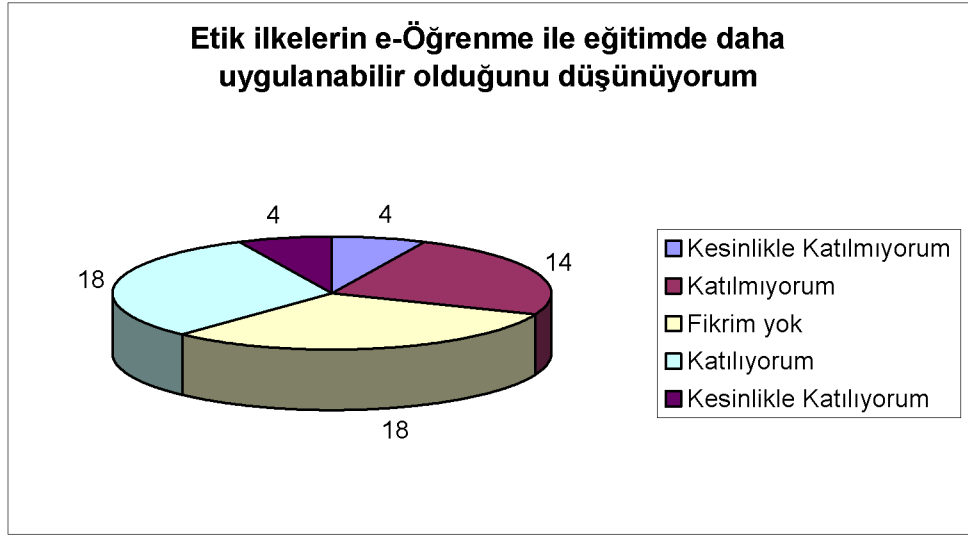
Şekil 0.18 “ Etik ilkelerin e-Öğrenme ile eğitimde daha uygulanabilir olduğunu düşünüyorum.” İfadesinin yorumları

“Etik ilkelerin e-Öğrenme ile eğitimde daha uygulanabilir olduğunu düşünüyorum.” İfadesine ankete katılanların %31.03’ ü fikrim yok, % 6.90’ ı kesinlikle katılmıyorum, % 24.14’ ü katılmıyorum, % 31.03’ ü katılıyorum cevabını vermiştir.

Ankete katılanların üçte biri görüş bildirmemiş, üçte biri etik ilkelerin e-Öğrenme ile eğitimde daha uygulanabilir olduğu konusunda olumlu görüş bildirirken, diğer üçte biri ise olumsuz görüş bildirmişlerdir. Olumsuz görüş bildirenlerin sayısı çok az bir farkla olumlu görüş bildirenlerden fazladır.

Tablo 0.19 Frekans Tablosu

	Frekans (f)	Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	4	6.90
Katılmıyorum	14	24.14
Fikrim yok	18	31.03
Katılıyorum	18	31.03
Toplam	54	100,00

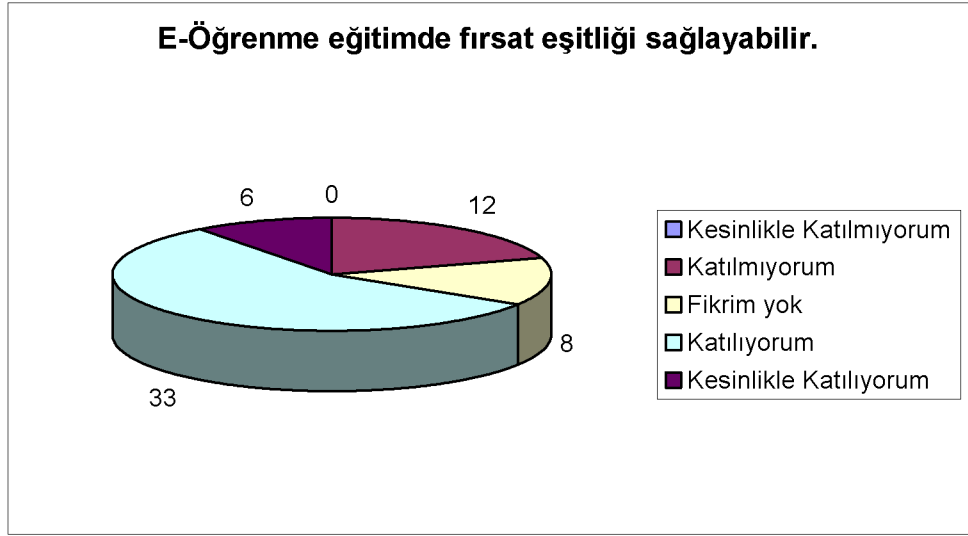
Şekil 0.19 “E-Öğrenme eğitimde fırsat eşitliği sağlayabilir.” İfadesinin yorumları

“E-Öğrenme eğitimde fırsat eşitliği sağlayabilir.” ifadesine ankete katılanların % 55.93’ ü katılıyorum, % 10.17’si kesinlikle katılıyorum, % 20.34’ü katılmıyorum cevabını vermiştir.

Ankete katılanların yarısından fazlası e-Öğrenmenin eğitimde fırsat eşitliği sağlayabileceği yönünde görüş bildirmiştir.

Tablo 5.20 Frekans tablosu

	Frekans (f)	Yüzde (%)
Katılmıyorum	12	20.34
Katılıyorum	33	55.93
Kesinlikle Katılıyorum	6	10.17
Toplam	51	100

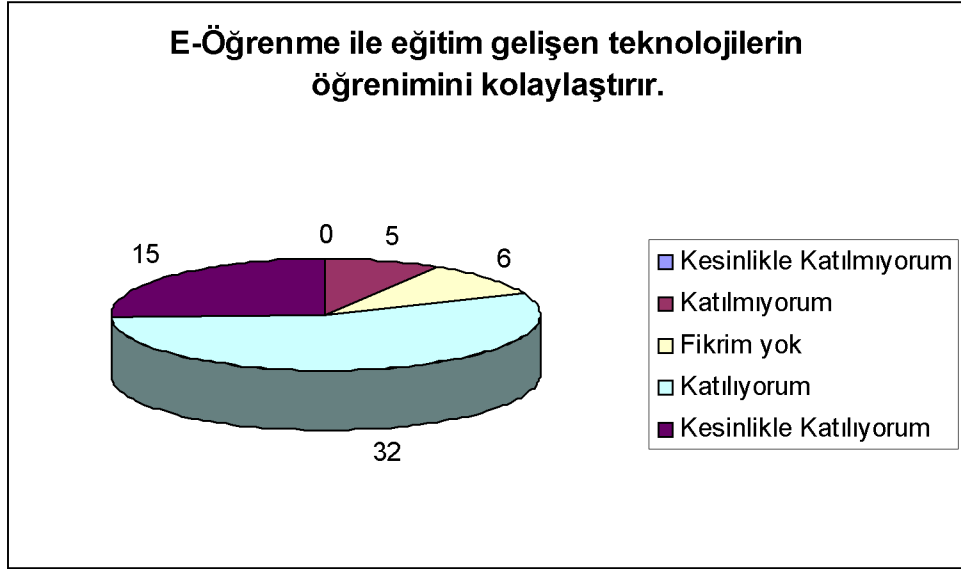
Şekil 0.20 “ E-Öğrenme ile eğitim gelişen teknolojilerin öğrenimini kolaylaştırır.” ifadesinin yorumları

Katılanların % 55.17’ si “e-Öğrenme ile eğitim gelişen teknolojilerin öğrenimini kolaylaştırır.” İfadesine katılıyorum, %8.62’ si katılmıyorum ve % 10.34’ü fikrim yok cevabını vermiştir.

Görüş bildiren Öğretim Görevlilerinin çok büyük bir bölümü e-Öğrenme ile eğitimin gelişen teknolojilerin öğrenimini kolaylaştıracağını düşünmektedir.

Tablo 0.21 Frekans Tablosu

	Frekans (f)	Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	0	0
Katılmıyorum	5	8.62
Fikrim yok	6	10.34
Katılıyorum	32	55.17
Toplam	43	100

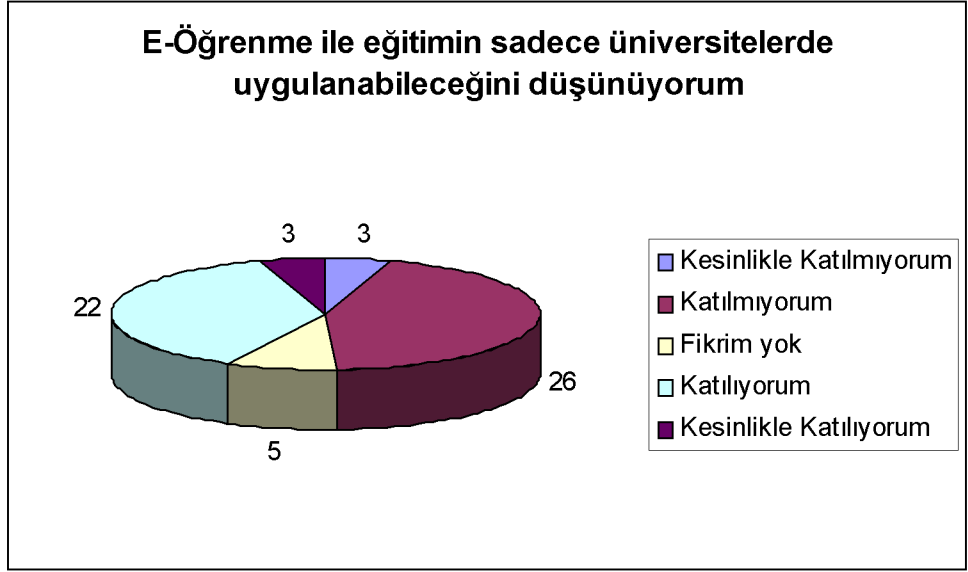
Şekil 0.21 “E-Öğrenme ile eğitimin sadece üniversitelerde uygulanabileceğini düşünüyorum.” ifadesinin yorumları

Anketi yanıtlayan Öğretim Görevlilerinin, % 44.07’ si e-öğrenmenin sadece üniversitelerde uygulanabileceği düşüncesine katılmıyorum, % 5.08’ i kesinlikle katılmıyorum, %37.29’ u katılıyorum, % 5.08’ i kesinlikle katılıyorum ve % 8.47’ si fikrim yok cevabını vermiştir.

Öğretim Görevlilerinin büyük bir bölümü, e-Öğrenmenin üniversiteler dışında da uygulanabileceğini düşünmektedir.

Tablo 0.22 Frekans tablosu

	Frekans (f)	Yüzde %
Kesinlikle Katılmıyorum	3	5.08
Katılmıyorum	26	44.07
Fikrim yok	5	8.47
Katılıyorum	22	37.29
Kesinlikle Katılıyorum	3	5.08
Toplam	59	100

Şekil 0.22 “E-Öğrenme ile meslek içi eğitim verilebileceğini düşünüyorum.” ifadesinin yorumları

Anketi yanıtlayan Öğretim Görevlilerinin % 56.90’nı katılıyorum, % 3.45’ i katılmıyorum, % 1.72’ si kesinlikle katılmıyorum ve % 5.17’ si fikrim yok cevabını vermiştir.

Ankete katılan Öğretim Görevlilerinin büyük bir çoğunluğu e-öğrenme ile meslek içi eğitim verilebileceğini düşünmektedir.

Tablo 0.23 Frekans Tablosu

	Frekans (f)	Yüzde %
Kesinlikle Katılmıyorum	1	1.72
Katılmıyorum	2	3.45
Fikrim yok	3	5.17
Katılıyorum	33	56.90
Kesinlikle Katılıyorum	19	32.76
Toplam	55	100

6. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmanın bulgularından yola çıkılarak varılan sonuçlara ve geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

6.1. SONUÇ

Öğretim Görevlilerinin kişisel bilgileri, bilgi ve iletişim teknolojilerinden yararlanma durumları ile ilgili elde edilen sonuçlar aşağıda sıralanmıştır.

- Ankete görüş bildirenlerin % 66.10 nu bay, % 33.90' nı bayandır.
- Yaş ortalaması 36' dır.
- Görüş bildirenlerin % 35.59' u 1-3 yıl, % 16.95' i ise 3-5, %11.86 sı 5-7 ve %35.59 'u 7 yıldan fazla öğretim görevlisi olarak çalışmaktadır..
- %13.56' sı bilgisayar eğitimi almadan bilgisayar kullanmaktadırlar.
- %27.12' si meslekleri ile ilgili çalışmalarında bilgisayardan yararlanmaktadırlar.
- Görüşüne başvurulmuş Öğretim Görevlilerinin % 3.39'u e-posta, %11.86'sı web uygulamaları kullanmakta, % 27.12'si internet üzerinden haber okumakta ve % 30.51' i ise anket dışında bilgisayardan yararlanmaktadırlar.
- %30.51 i iş yerinden, %28.85 i evinden internete bağlanabilmektedir. Büyük bir bölümünün hem evlerinde hem de iş yerlerinde internet erişimlerinin olduğu görülmektedir. %3.39 sı mobil internet erişimi olanaklarından faydalanmaktadır
- % 67.80 'i e-öğrenme konusunda bilgi sahibi olduğunu beyan ederken %32.20' si olumsuz cevap vermiştir.
- Hizmet içi eğitim olarak, % 32.20 si meslek içi eğitim, % 15.25 i yabancı dil, % 5.08 i de ofis programlarının verilmesini tercih ederken, % 10.17 i e-öğrenme metotlarını öğrenmek istemiştir.

- % 68.97' si internetin, % 6.90' nı mobil iletişi araalarının, % 5.17' i video konferansın, %2' i de TV-Radyoları ideal e-öğrenme ortamları olduğunu düşünmektedir.
- % 23.73' ü İşletme – İktisat, % 18.64' ü de eğitim bilimlerinin e-öğrenme ile öğretilebileceğine inanmaktadır.
- Görüş bildiren Öğretim Görevlilerinin % 31.03' ü e-öğrenme çalışmalarını ticari bulurken % 25.86 'sı da fikir bildirmemiştir.
- % 71.19' u e-öğrenme çalışmalarını çağdaş olarak nitelendirirken %89.83' ü de emek ve zaman harcamaya değer bulmuşlardır.
- % 55.93' ü e-öğrenmenin eğitimde fırsat eşitliğı getireceğı yönünde görüşlerini paylaşırken % 13.56' sı fikir beyan etmemişlerdir.

Öğretim Görevlilerinin e-öğrenmeye yönelik görüşleriyle ilgili elde edilen sonuçlar aşağıda sıralanmıştır. Analiz bulguları Öğretim Görevlilerinin;

- Ankete katılanların %60.34'ü e- Öğrenme ile alınan diplomaları saygın bulmadıklarına,
- % 32.20' sinin e-Öğrenme konusunda bilgi sahibi olmadıklarına,
- % 31.03 'nün e-öğrenme çalışmalarını ticari bulduklarına
- %25.86' sinin fikrim yok cevabını verdiklerine,
- mesleki gelişim eğitimlerinin ve staj eğitimlerinin e-Öğrenme yöntemleri ile verilebileceğini düşündüklerine,
- % 89' unun e-Öğrenme yöntemleri ile mesleki araştırma ve yayınları takip etmek isteyeceklerine,
- % 71.19' nun e- Öğrenme çalışmalarını çağdaş bir öğretim yöntemi olarak gördüklerine,

- % 44.07' sinin e- Öğrenme çalışmalarını emek ve zaman harcamaya değer bulduklarına,

% 62.5' inin e-Öğrenmenin üniversitelere mahsus bir öğretim faaliyeti olduğunu düşünmediklerine (Bkz. Şekil 0.20 “ E-Öğrenme ile eğitim gelişen teknolojilerin öğrenimini kolaylaştırır.” ifadesinin yorumları

Katılanların % 55.17' si “e-Öğrenme ile eğitim gelişen teknolojilerin öğrenimini kolaylaştırır.” İfadesine katılıyorum, %8.62' si katılmıyorum ve % 10.34'ü fikrim yok cevabını vermiştir.

Görüş bildiren Öğretim Görevlilerinin çok büyük bir bölümü e-Öğrenme ile eğitimin gelişen teknolojilerin öğrenimini kolaylaştıracağını düşünmektedir.

- Tablo 0.21 Frekans Tablosu

işaret etmektedir.

Araştırmada, e-öğrenme yöntemlerinden meslek içi eğitim çalışmalarında yararlanılması ve e-öğrenmenin meslek eğitimine sunduğu fırsatlar; bilgiye dayalı profesyonel bir meslek olan Öğretim görevlileri mesleği açısından ele alınmıştır.

Araştırmanın konusu, meslek eğitiminde e-öğrenmedir. Birbirine karıştırılan iki kavram olan eğitim ve öğretim tanımlanmaya çalışılmıştır. Eğitim, yaşam boyu süren sosyalleşme ve kültürlenme süreci, öğretim ise belirli bir amaca yönelik sürdürülen bilgileri öğretmek işi olarak tanımlanabilir. Araştırma genelinde, meslek öncesi ve meslek içi eğitim kişilerin mesleki gelişimleri amacına yönelik, ihtiyaçlarına göre planlandığı için öğretim; uzaktan öğretim öğrenci merkezli sürdürüldüğü ve kişisel olduğu için de e-öğrenme kavramlarının kullanılması uygun bulunmuştur.

Mesleki ve kişisel gelişimin kaçınılmaz olduğu günümüzde, mesleki içi eğitim çalışmaları; özellikle bilgiye dayalı sürdürülen, profesyonel meslekler olarak adlandırılan meslek gruplarını birincil olarak etkilemektedir.

Araştırmanın sınırının Öğretim Görevlisi mesleği olarak belirlenmesinde; bilgiye dayalı sürdürülen profesyonel bir meslek olması, dayandığı bilginin kapsamının geniş ve

sürekli değişken olması ve Öğretim Görevlilerinin Türkiye genelinde yaklaşık 55.000 kişi ile çok büyük bir kitleyi temsil ediyor olması etkindir.

Öğretim görevlisi mesleği tanımlanmaya çalışılmış , tabi tutuldukları eğitimler ele alınmıştır. Öğretim görevlisi meslek içi eğitime önem verildiği, eğitim çalışmaları düzenlendiği, mesleki eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesine yönelik forumlar ve yayınlar yaptıkları görülmüştür.

Üniversiteler tarafından başlatılan 2010 yılına kadar sürdürülecek olan meslek içi eğitim projesi ile Avrupa Birliği ülkelerinde verilen eğitimi, Öğretim Görevlilerinin aldıkları meslek öncesi ve meslek içi eğitimler konusunda araştırmalar yapılacak, Türkiye'nin yedi bölgesinden yedi ilinde eğitimler verilmeye devam edilecek ve proje süresi sonucunda ülkemizde verilen meslek eğitimleri değerlendirilecek ve Avrupa Birliği uyum sürecinde meslek eğitiminde yapılması gereken düzenlemeler raporlanacaktır.

Öğretim görevlileri, e-devlet projelerine dahil olmaktadır. Bilgi ve iletişim teknolojilerini yakından takip etmektedirler. Öğretim Görevlilerinin mesleki faaliyetlerine ara vermeden, meslek eğitimi alabilmeleri, kişisel gelişimlerini sürdürebilmeleri için e-öğrenmenin bir fırsat olduğu ve e-öğrenmeden yararlanabilmeleri için yeterli donanıma sahip oldukları görüşümüzün doğruluğu bir anket uygulaması ile araştırılmıştır.

Anket, çevrimiçi cevaplanarak verileri kaydedecek şekilde tasarlanmış ve bir web sitesi üzerinden yayınlanmıştır. Amasya Üniversitesinin Öğretim Görevlilerinin rastgele örnekleme ile elde edilen e-posta adreslerine araştırmanın amacını belirten bir üst yazı ile internet üzerinden gönderilmiş ve internet üzerinden uygulanmıştır.

Anket sonuçları da göstermektedir ki; Öğretim görevlileri e-öğrenme konusunda yeterli bilgiye sahiptir . E-öğrenme çalışmalarına katılabilmek için yeterli donanıma sahiplerdir. E-öğrenmenin internet erişimi ve mobil araçlar vasıtasıyla senkron olarak yapılması gerektiğine inanmaktadırlar.

E-Öğrenme yöntemlerini çağdaş ve emek harcamaya değer bulmaktadırlar.

Öğretim görevlileri e- öğrenme ile öğretilbileceğini düşünmelerinin yanı sıra e- öğrenme ile verilen diplomalarını saygın bulmamakta ve e-öğrenmenin eğitiminde kullanılması taraftarıdır.

E-Öğrenmenin meslek içi eğitim çalışmalarında, yeni teknolojilerin ve bilimsel gelişmelerin öğrenilmesi, mesleki ve kişisel gelişim amacıyla kullanılmasından yana oldukları yönünde görüş bildirmişlerdir.

6.2. ÖNERİLER

Araştırma sonuçları göstermektedir ki; Öğretim görevlileri, bir bilim olarak öğretimin örgün öğretim yöntemleri ile verilmesinden taraftırlar. Öğretim Görevlilerinin meslek içi ve meslek öncesi eğitimlerinde e-öğrenme yöntemlerinden yararlanılması fayda sağlayacaktır.

- 1- Öğretim Görevlilerinin mesleki gelişmeleri, makale ve yayınları takip etmeleri ve eğitimleri süresinde aldıkları eğitimin e-öğrenme yöntemleri ile desteklenmesi çalışan kişileri eğitimlerini ve çalışmalarını kesintisiz sürdürmeleri açısından yararlı olacaktır.
- 2- Öğretim görevlileri, mesleki gelişmeleri takip etmek için süreli yayınlara abone olmaktadır. Bu abonelikler genellikle, dosyalara takılan basılı yayınlar ya da belirli aralıklarla gönderilen CD'lerle güncellenen bilgisayar yazılımları şeklindedir. Bir kısmı da web siteleri üzerinden erişilen online aboneliklerdir. Süreli yayın abonelikleri Öğretim Görevlilerine ek maliyetler getirmektedir. Özellikle basılı yayınların, takip ve muhafaza güçlüğü, getirdiği kağıt masrafı ve çevre dostu olmamaları gibi dezavantajları bulunmaktadır. Süreli yayın aboneliklerinin yerini, e-öğrenme yöntemleriyle zenginleştirilmiş çevrimiçi ortamların alması Öğretim Görevlilerinin yararına olacaktır.
- 3- E-Posta ve SMS gönderiminin yanı sıra RSS ile de etkin ve hızlı bilgilendirmeler yapılabilir.
- 4- Eğitim salonlarının sınırlı kapasiteleri, eğitim yerlerine ulaşım sorunları ve mesai saatlerine denk gelen eğitim seminerlerine katılamamak gibi kısıtlılıklar;

seminerlerin eş zamanlı ya da her ihtiyaç duyulduğunda izlenebilmesi için farklı zamanlı olarak web üzerinden yayınlanması ile ortadan kaldırılabilir.

- 5- Öğretim görevlileri arasında görüş alışverişini destekleyecek, bilgi paylaşımını kolaylaştıracak, e-öğrenme ortamlarının kullanılması ve işbirlikçi öğrenme teşvik edilmelidir.
- 6- E-Öğrenme ortamları tasarlanırken, eş zamanlı e-danışmanlık hizmetlerinin sağlayacağı fayda göz ardı edilmemelidir.
- 7- Mobil telefonların yaygın kullanımı, Öğretim Görevlilerinin mobil internet erişiminden yararlanma olanakları mobil öğrenmeyi uygulanabilir kılmaktadır. Öğretim Görevlilerinin her yerden bilgiye erişimlerinin ve öğrenmelerinin sağlanmasında mobil öğrenme yöntemlerinden yararlanılmalıdır.
- 8- Meslek içi eğitim çalışmalarının, meslek örgütleri tarafından zorunlu hale getirilmesinin gündeme getirilmesi ve e-öğrenme ile alınan eğitimlerin de zorunlu eğitim sürelerine dahil edilmesi Öğretim Görevlilerinin mesleki gelişimlerine yarar sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Akgül, A., & Çevik, O., 2003. *İstatistiksel Analiz Teknikleri*. Ankara: Emek Ofset Ltd. Şti., s. 417.
- Aktolga, M.,2002. *Öğrenmek Nedir Nasıl Öğreniyoruz Neden Öğreniyoruz. Bilişsel Bilimlerin Esaslar.*: <http://www.aktolga.de/t6.html>. [4 Mayıs 2002]
- Alakoç, Z., 2003. Meslek Elemanlarının Eğitilmesinde Yeni Bir Alternatif. *Mali Çözüm.*, (61), s. 24.
- Alakoç, Z. 2001. *Uzaktan Öğretim ve Bir Uygulama*. İstanbul : İstanbul Üniversitesi, 2001.
- Ayyıldız, Ü., Günlük, S., Erbey, M., & Nil, S., 2006. Muhasebe Öğretim Elemanlarının Uzaktan Eğitim ve Uzaktan Muhasebe Eğitimine Yönelik Tutumları Üzerine Bir Araştırma. Ekim 2006, MUFAD Dergi, s. 85 - 97.
- Samancı, B., Eğitim Nedir? Özel Naci Akdoğan Koleji. [Çevrimiçi] <http://www.ozelnaciakdogankoleji.k12.tr/seminer.htm>.
- Sümer, H., & Akışık, O., 2004. Sürekli Mesleki Eğitim ve Mali Müşavirlik Mesleği İçindeki Yeri I. Yaklaşım. Şubat 2004, s. 21 - 24.
- Sürmeli, F., 2006. Muhasebe eğitiminde e-değişimi yakalamak. 2006. s.l. : MUFAD, 2006, *MUFAD Dergi*, s. 28 - 30.
- Sürmeli, F., 2006. “*Muhasebe Eğitiminde E-değişimi Yakalamak*”, 10. Dünya Muhasebe Eğitimcileri Konferansı.
- Şengül, T., 2005. Milli Eğitim Dergisi. Geleneksel ve Çağdaş Eğitim Anlayışında İlgili ve Disiplin. Bahar 2005, Cilt 166.
- Üney, T., 2006. Öğrenmek mi? Öğretmek mi? Türkiye Bilişim Vakfı. [Çevrimiçi] 2006. <http://www.tbv.org.tr/TBV/Documents/Yayinlar/Makaleler/e-Ogrenme.pdf>.
- Yıldız, G., ve Ardıç, K., 1999. Eğitimde Toplam Kalite Yönetimi. Toplam Kalite Merkezi. [Çevrimiçi] 1999. [7 Mayıs 2009.] www.tkm.gov.tr/turkce/dosyalar/diger%5icerikdetayh244.pdf.

Hacettepe Üniversitesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi. 2009. Geleneksel Eğitim. Böte, özgür ansiklopedi. [Çevrimiçi] 2009. [7 Mayıs 2009.] http://bote.hacettepe.edu.tr/wiki/index.php/Geleneksel_E%C4%9Fitim.

İnterpromedyta Haber Merkezi , 29 Nisan 2009. EDMER kapsamında sanal sınıf uygulaması gerçekleşti. BTnet.com.tr. [Çevrimiçi] [Alıntı Tarihi: 7 Mayıs 2009.] http://www.btnet.com.tr/wps/portal/kamu/e-devlet/detay?wcm.haberId=btnethaber_1240998975439.

Milli Eğitim Bakanlığı. 2009. Açık İlköğretim Okulu. Milli Eğitim Bakanlığı. [Çevrimiçi] www.aio.meb.gov.tr.

Milli Eğitim Bakanlığı. 2009. İnternet Radyo TV. Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü İnternert Radyo Televizyonu. [Çevrimiçi] 2009. [7 Mayıs 2009.] <http://internettv.meb.gov.tr>.

Milli Eğitim Bakanlığı. 2009. Milli Eğitim Bakanlığı. Açık Öğretim Lisesi. [Çevrimiçi] 2009. <http://aolo.meb.gov.tr/>.

Sakarya Üniversitesi. 2006. Uzaktan Öğretim. Sakarya Üniversitesi Uzaktan Öğretim Merkezi. [Çevrimiçi] 2006. [7.1.2009.] <http://www.ido.sakarya.edu.tr/Admin/PageViewer.aspx?name=uzaktanogretim>.

Türk Dil Kurumu. 1974. BSTS / Ruhbilim Terimleri Sözlüğü. s.1. : Türk Dil Kurumu, 1974.

Türk Dil Kurumu. 1974. BSTS/ Eğitim Terimleri Sözlüğü. s.1. : Türk Dil Kurumu, 1974.

Türk Dil Kurumu. 1975. BSTS/ Toplumbilim Terimleri Sözlüğü. s.1. : Türk Dil Kurumu, 1975.

Türk Dil Kurumu. 2007. Güncel Türkçe Sözlük. Türk Dil Kurumu. [Çevrimiçi] 2007. www.tdk.org.tr.

Türkiye Bilişim Vakfı. 2003. Uzaktan Öğretim Kılavuzu. 2003.

Türkiye İstatistik Kurumu. 2008. Türkiye İstatistik Kurumu. [Çevrimiçi] 2008. www.tuik.gov.tr.

Yüksek Öğretim Kanunu (2547 s.k.). Resmi Gazete, 17506; 6 Kasım 1981

Yüksek Öğretim Kurumu. [Çevrimiçi] www.yok.gov.tr.

EK:1 ANKET

BAHÇEŞEHİR
ÜNİVERSİTESİ

[« Back](#)

[Exit Survey »](#)

100%

Yaşınız

Mesleki kıdem yılınız aşağıdakilerden hangisidir?

Herhangi bir bilgisayar eğitimi aldınız mı?

- Hayır
 Eğitim
 Kurs
 Ders
 Diğer
 Other

Günlük bilgisayar kullanım saatiniz?

-- Select --

Bilgisayarı hangi amaçla kullanıyorsunuz?

- web
- müzik dinlemek
- Dosya paylaşımı
- Video izlemek
- Sohbet
- Oyun
- E-mail
- Video konferans
- Eğitim
- Mesleki çalışmalar
- Haber/Haber okuma
- Other

İnternete bağlanma olanağınız aşağıdakilerden hangisidir?

- İş yerinden bağlanabiliyorum
- Evden bağlanabiliyorum
- İnternet kafelerden bağlanabiliyorum
- Wireless erişim noktalarından bağlanabiliyorum
- 3G ile bağlanıyorum
- Mobil internet erişimi ile bağlanıyorum(PDA,Mobil internet erişimi vb.)
- Diğer
- Other

e-öğrenme(e-learning)hakkında bilginiz var mı?

- Evet
 - Hayır
-

Aşağıdaki eğitim programlarından hangisi "hizmet içi eğitim olarak" verilse tercihiniz olurdu?

Birden fazla işaretleyebilirsiniz

- Microsoft Ofis Programları
- LAN/WAN veya İnternet Arama Kuralları
- Mail Grubu Kullanma
- Video Konferans
- Power DVD, USB Bellek, Kullanımı
- e-öğrenme metodları
- Yabancı dil eğitimi
- Mesleki gelişim eğitimleri
- Diğer
- Other

Sizce e-Öğrenme ile hangi iletişim aracı / araçları kullanılabilir? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)

- Mektup
- TV / Radyo
- Video
- İnternet
- CD Rom
- Mobil İletişim Araçları (Telefon, PDA, Notebook, vb.)
- Diğer
- Other

Sizce hangi mesleklerde mesleki gelişim eğitimi e-Öğrenme ile verilebilir?

- Tıp
- İşletme-İktisat
- Mimarlık
- Hukuk
- Teknik Eğitim
- Enformatik
- Mühendislik
- Güzel Sanatlar
- Fen - Edebiyat
- Eczacılık
- Eğitim
- Diğer
- Other

Aşağıdaki ifadeler hakkında yorumlarınızı (1) Kesinlikle katılmıyorum, (2) Katılmıyorum, (3) Fikrim yok, (4) Katılıyorum, (5) Kesinlikle katılıyorum. İşaretleyerek belirtiniz.

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
e-Öğrenme ile eğitim çok çağdaş bir yöntemdir	☐	☐	☐	☐	☐
e-Öğrenme ile eğitim geleneksel eğitim yöntemleri kadar etkilidir.	☐	☐	☐	☐	☐
e-Öğrenme ile eğitim için harcanan emek ve zamana acıyorum	☐	☐	☐	☐	☐
e-Öğrenme ile eğitim programlarını ticari buluyorum	☐	☐	☐	☐	☐
e-Öğrenme ile alınan diplomaları saygın bulmuyorum.	☐	☐	☐	☐	☐
Etik ilkelerin e-Öğrenme ile eğitimde daha uygulanabilir olduğunu düşünüyorum	☐	☐	☐	☐	☐
e-Öğrenme eğitimde fırsat eşitliği sağlayabilir.	☐	☐	☐	☐	☐
e-Öğrenme ile eğitim gelişen teknolojilerin öğrenimini kolaylaştırır.	☐	☐	☐	☐	☐
e-Öğrenme ile eğitimin sadece üniversitelerde uygulanabileceğini düşünüyorum	☐	☐	☐	☐	☐
e-Öğrenme ile meslek içi eğitim verilebileceğini düşünüyorum	☐	☐	☐	☐	☐

Mesleğimle ilgili yeni gelişmeler veya mesleki gelişim konusunda e-öğrenme ortamında bir eğitim verilirse katılmayı düşünürüm.

- Evet
 Hayır

Cinsiyetiniz?

- Bay
 Bayan

Continue

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı: Çetin Cem BÜKÜCÜ

Sürekli Adresi: Mahsen Mah. Lise Cad. No:3 Merzifon /Amasya

Doğum Yeri ve Yılı: Merzifon 1977

Yabancı Dili: İngilizce

İlk Öğretim: Kara Mustafa Paşa İ.Ö.O.

Orta Öğretim: Nazilli Lisesi

Lisans: Fırat Üniv. T.E.F. Elektronik Bilgisayar Eğitimi A.B.D.
Bilgisayar Öğretmenliği

Yüksek Lisans: Bahçeşehir Üniversitesi

Enstitü Adı: Fen Bilimleri Enstitüsü

Program Adı: Bilgi Teknolojileri Programı

Çalışma Hayatı: 2000- Amasya ÜNV. Öğretim Görevlisi